

DK2020 RÅNDERS

KLIMAPLAN 2050

STATUSRAPPORT, MAJ 2022

INDHOLD - STATUSRAPPORT

INDLEDNING	2
KLIMAPLANENS 28 DELMÅL FREM MOD 2030	3
ETABLEREDE PROJEKTER	4
ORGANISERING AF KLIMAARBEJDET	4
OVERSIGT OVER TILTAG	5
TILTAG – NATUR OG LANDBRUG (TEMA 1).....	7
TILTAG – PERSONTRANSPORT (TEMA 2).....	14
TILTAG – ENERGIFORSYNING (TEMA 3).....	18
TILTAG – VIRKSOMHEDER (TEMA 4).....	22
TILTAG – BÆREDYGTIG LEVEVIS (TEMA 5)	29
TILTAG – KOMMUNEN SOM KONCERN (TEMA 6)	41
NYT ENERGIREGNSKAB (2020)	55

Se [Randers.dk/klimaplan](https://randers.dk/klimaplan) for mål og tiltag i Randers Kommunes DK2020-klimaplan, Klimaplan 2050 (vedtaget af byrådet maj 2021)

KOLOFON

Statusrapport maj '22 for Randers Kommunes DK2020 Klimainsats og implementeringen af Klimaplan 2050. For info om status og tiltag, kontakt leder af klimasekretariatet, Mette Korsgaard Harbøll - tlf. 25751978, mette.harboell@randers.dk.

Der udkommer en statusrapport hvert år, for tiltagene i Klimaplan 2050. Planen er en del af Realdanias DK2020-projekt, og følger C40's "Climate Action Planning Framework"- metodik. Find den her: randers.dk/klimaplan.
Fotos © Randers Kommune. Forsidefoto: Emir Smilagić.

INDLEDNING

Statusrapporten her giver et overblik over, hvordan det går med implementeringen af indsatserne i DK2020-planen, 'Klimaplan 2050' (se randers.dk/klimaplan). Indsatserne skal lede mod målet om klimaneutralitet i 2050, og inden da en 70% reduktion i udledningen af drivhusgasser senest i 2030, i forhold til udgangspunktet i 1990.

Som det ses af Klimaplan 2050, kan vi ikke nå disse mål, selv hvis alle indsatserne bliver fuldført. Derfor skal planen løbende skærpes (næste revision er i 2025), og det er samtidig forventningen, at nationale og internationale lovændringer, afgifter og tiltag, samt ny teknologi (fx *carbon capture*) og udbud af fx eldrevne køretøjer og maskiner, vil hjælpe klimainsatsen på vej.

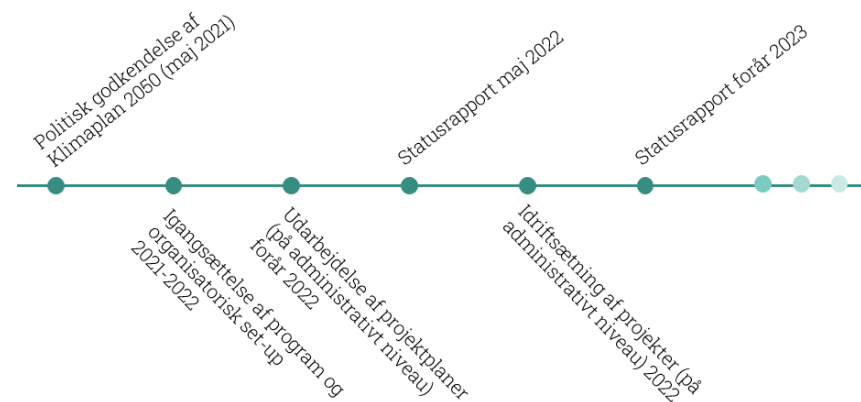
42 projekter er blevet etableret (se et overblik over hvilke på s. 5-6), og i mange af projekterne vil der være et tæt samarbejde med eksterne partnere.

For hvert af de etablerede projekter er der blevet udarbejdet en projektplan (se beskrivelserne fra s. 7), hvor milepæle/delmål, aktiviteter og succeskriterier er defineret. Projekterne vil hver især komme til politisk behandling i Randers Kommunes udvalg og/eller byråd.

Klimaarbejdet finder sted i et programformat – et format, som andre DK2020-kommuner også har taget til sig (se mere om organisering s. 4).

Vedlagt som bilag er et opdateret energiregnskab, hvorfra udvalgte grafer og diagrammer er gengivet på side 55 og fremefter.

Tidslinje fra godkendelse af Klimaplan 2050 frem mod næste års statusrapport:

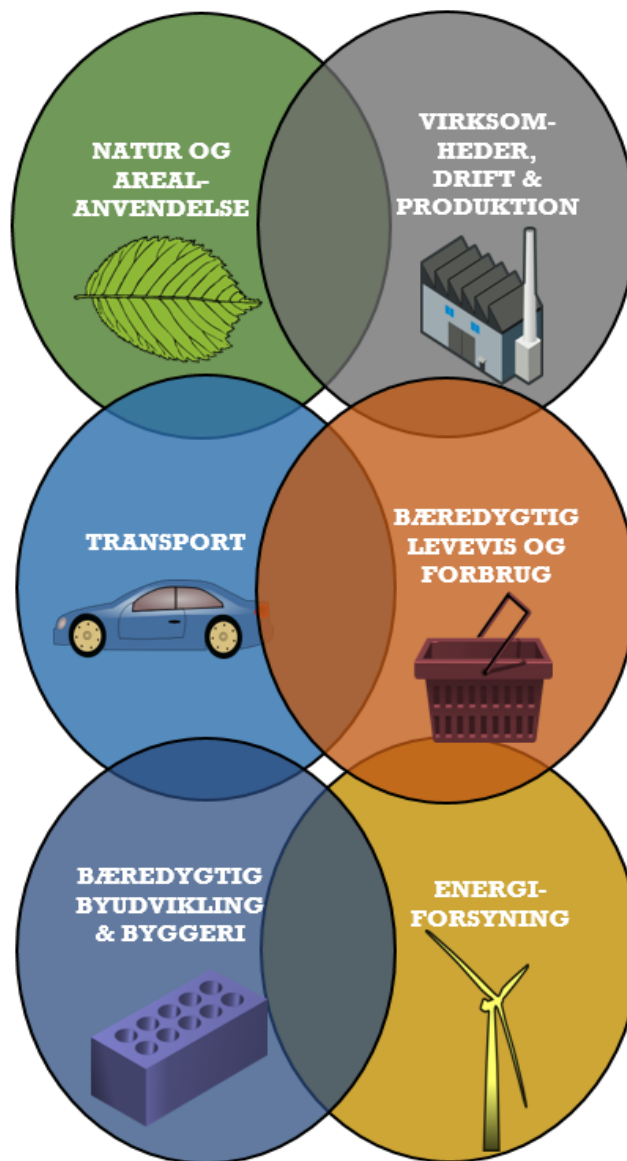
KLIMAPLANENS 28 DELMÅL FREM MOD 2030

3000 ha mere skov
650 ha vådområder genetableret
15% reduktion i udledning fra husdyr
15% af husdyrgødning til biogas

25% af bilerne er drevet af el/brint
Ingen stigning i fossile bilers brændstofforbrug
VE-drevne bybusser og lokalruter
20% af alle rejser sker på cykel
75% af kommunens biler er el/brint
Visiteret befordring er 100% el

Kommunens flyrejser i størst mulig grad afskaffet
Kommunens forbrug af benzin/diesel er faldet med 80%

Målgrupperne kender Randers' bæredygtige profil
Klimavenligt kommunalt byggeri/anlæg via DGNB og klimaklausuler

25% af varebilerne er drevet af el/brint

Lastbilers forbrug af fossilt brændstof uændret

60% mindre fossilt brændsel i industrien

Bæredygtig brug af ressourcer

Bæredygtigt forbrug, styrket grøn bevægelse

Alle børn har kendskab til Verdensmål og klimavenlig adfærd

Mindre affald, mere genanvendelse

Over 75% af de kommunale vareindkøb er miljømærkede, økologiske, genbrug

Alle kraftvarmeværker er fossilfrie

Nedlægge alle olie- og naturgasfyr til individuel opvarmning

Nok VE-anlæg til, at 70% af forbruget dækkes af vedvarende energi

Uændret el- og varmeforbrug

Kommunalt ejede olie- og gasfyr nedlagt

10% mindre el- og varmeforbrug pr. m² i kommunen (ekskl. transport)

ETABLEREDE PROJEKTER

I denne første statusrapport for DK2020-klimaindsatsen er der fokus på implementeringen af tiltagene fra Klimaplan 2050. Samtidig sættes der spot på udviklingsspor, hvor der evt. vil opstå flere projekter/indsatser - fx bæredygtighed i Flodbyen, Affalds- og Ressourceplanen og informationskampagner, rådgivning og samarbejder.

På de følgende to sider er der en oversigt over alle indsatserne i Klimaplan 2050:

- Er tiltaget er blevet etableret som et projekt (markeret med en blå ramme om projektets titel)?
- Indgår det som en del af et etableret projekt, om det allerede er afsluttet/i drift (de mørkegrønne felter)
- Er det udsat, idet andre tiltag er prioriteret først (de røde felter)?

Derefter følger en gennemgang af tiltagene, med beskrivelse af de 42 projekter, der er etableret: Organisering, milepæle/delmål, aktiviteter, succeskriterier og slutdato (forventet tidspunkt, hvor projektet enten er afsluttet eller går ind i driftsfasen).

ORGANISERING AF KLIMAAARBEJDET

Randers Kommunes 'DK2020 Klimaprogram' rammen om klimaarbejdet i fagforvaltningen, og er organiseret med en styregruppe (direktionen og programejer), der udgør programmets topledelse, samt en programleder. Det faglige ansvar for projekterne ligger i linjen, med en projektejer, der har det faglige ansvar.

Der er etableret et Klimasekretariat, hvortil en række medarbejdere fra forvaltningen er knyttet. Klimasekretariatet har fokus på at udvikle og understøtte klimaindsatsen.

Byrådet har samtidig oprettet et udvalg for bæredygtig udvikling i Flodbyen og Randers Kommune (som et rådgivende 17.4-udvalg). Udvalget skal følge implementeringen af Klimaplan 2050, udtale sig om fremdriften til byrådet, og også selv sætte bæredygtighed på dagsordenen.

OVERSIGT OVER TILTAG

TEMA 1: NATUR OG LAND- BRUG	1A. Etablering af tværgående landbrugs-task force. 1B. Facilitering af task force, fælles tiltag	2A. Dialog med landbrug ved miljøgodkendelser/ tilsyn, screening	3A. Udarbejdelse af vådområdestrategi/ handleplan	3B. Proaktiv dialog med landbrug/lodsejere, vådområdeprojekter	4A. Udarbejdelse af skovstrategi/-plan	4B. Kampagner, rådgivning og hjælp til skovrejsning	4C. Samarbejde med vandforsyning om skovrejsning	5A. Etablering af kommunal skovpulje. 5B. Drift af skovpulje	6A. Udvikling/lancering af klimakompensationsordning (skov). 6B. Drift af klimakompensationsordning
	PROJEKT ETABLERET: Klimapartnerskab med landbruget	PROJEKT ETABLERET: Styrket klimadialog med landbrug ved miljøgodkendelser/tilsyn	PROJEKT ETABLERET: Vådområdestrategi og -handleplan	INDGÅR I PROJEKTER ETABLERET: Styrket klimadialog med landbrug ved bl.a. miljøgodkendelser/tilsyn + Klimapartnerskab med landbruget	PROJEKT ETABLERET: Skovrejsningsstrategi- og handleplan for forøgelse af skovareal	PROJEKT ETABLERET: Samarbejde og hjælp til privat skovrejsning - og indsats for kommunal skovrejsning	INDGÅR I PROJEKTER ETABLERET: Styrket klimadialog med landbrug ved bl.a. miljøgodkendelser/tilsyn + Klimapartnerskab med landbruget	PROJEKT ETABLERET: Skovpulje til finansiering af kommunal og privat skovrejsning	INDGÅR I PROJEKT ETABLERET: Skovpulje til finansiering af kommunal og privat skovrejsning
TEMA 2: PERSON- TRANS- PORT	7A. Udarbejdelse af elbilstrategi og handleplan	8A. Samarbejde, dialog om fælles ladeløsninger.	8B. Ladeløsninger i Flodbyen Randers	9A. Udarbejdelse af parkeringsstrategi	10a. Dialog om samkørsel/delebiler og kampagner	10B. Forsøgsordning med kommunale/private debiler	10C. Øget indsats for at fremme kollektiv trafik og cyklisme, optimere trafikken (færre km på vejene) <i>(ud over det, der er i gang uafhængigt af klimaindsatsen)</i>	11A. Omstilling af bybusser til VE-brændstof. 11B. Omstilling af lokalruter til VE-brændstof	
	PROJEKT ETABLERET: Strategi og handleplan for offentlig tilgængelig elladeinfrastruktur	PROJEKT ETABLERET: Facilitering af, at virksomheder og boligforeninger går sammen om udbud på opsætning af private ladestandere	INDGÅR I FOKUSOMÅDE: Flodbyen Randers som fyrtårn for bæredygtig byudvikling	AFSLUTTET	UDSAT	AFSLUTTET	UDSAT	PROJEKT ETABLERET: Omstilling af bybusser og lokalruter til fossilfrie drivmidler	
TEMA 3: ENERGI- FORSY- NING	12A. Udarbejdelse af varmeplan/strategisk energiplan	13A. Dialog og hurtig sagsbehandling, så fossile brændsler til varme/el udfases	14A. Samarbejde om udnyttelse af spild- og overskudsvarme, facilitering	16A. Kortlægning, samarbejde og fremme af fortætning/udbygning af fjernvarme	16B. Information og uvildig rådgivning om alternativer til olie- og gasfyr	17A. Undersøge og udvikle mulighederne for kollektive varmeløsninger via samarbejder	18A. Udarbejdelse af VE-strategi og handleplan	18B. Fremme etablering/udbygning af VE-anlæg gennem forundersøgelser, planlægning, dialog og koordinering.	
	PROJEKT ETABLERET: Udarbejdelse af varmeplan	PROJEKT ETABLERET: Fremme omstilling af kraftvarmeværkerne	INDGÅR I PROJEKT ETABLERET: Udarbejdelse af varmeplan	INDGÅR I PROJEKT ETABLERET: Udarbejdelse af varmeplan	UDSAT	INDGÅR I PROJEKT ETABLERET: Udarbejdelse af varmeplan	PROJEKT ETABLERET: Udarbejdelse af energistrategi 2030 samt handleplan	INDGÅR I PROJEKT ETABLERET: Udarbejdelse af energistrategi 2030 samt handleplan	
TEMA 4: VIRKSOM- HEDER	19A. Samle, inspirere og synliggøre grønne erhvervskræfter i en 'Klimaliga'	19B. Arrangementer for virksomheder, koordinering med samarbejdspartnere	19C. Dialog med virksomheder om grøn omstilling	20A. Tilrettelæggelse af bæredygtigheds-opkvalificering for ledige	20B. Samarbejde med virksomheder om koordineret indsats for opkvalificering og matchmaking	21A. Dialog, facilitering og planlægning for omstilling af vejgodstrafikken	22A. Videreudvikling af Randers Ressourcer	22B. Fremme ressourceudveksling/industriel symbiose	22C. Udvikling af MakerSpace
	PROJEKT ETABLERET: Erhvervsnetværk og arrangementer med fokus på bæredygtighed	INDGÅR I PROJEKT ETABLERET: Styrket dialog med virksomheder om grøn omstilling	PROJEKT ETABLERET: Styrket dialog med virksomheder om grøn omstilling	PROJEKT ETABLERET: Kompetenceudviklings-center v. Møbelcirklen	PROJEKT ETABLERET: Samarbejde om koordineret indsats for bæredygtigheds-opkvalificering og jobskabelse	UDSAT	PROJEKT ETABLERET: Videreudvikling af Randers Ressourcer	UDSAT	PROJEKT ETABLERET: Udvikling af MakerSpace

TEMA 5:
BÆRE-
DYGTIG
LEVEVIS

<p>23A. Samle, inspirere og synliggøre grønne borgerkræfter i 'klimaliga'</p> <p>UDSAT</p>	<p>23B. Info, rådgivning og samarbejder</p> <p>FOKUSOMRÅDE: Info, rådgivning og samarbejder</p>	<p>23C. Borgerne bygger cases til festugen</p> <p>PROJEKT ETABLERET: Fokus på bæredygtighed til Randers Festuge</p>	<p>24A. Kommune- og lokalplaner med fokus på rammer for bæredygtighed</p> <p>PROJEKT ETABLERET: Bæredygtighed i kommune- og lokalplanlægning</p>	<p>24B. Eksperimentere områder for bæredygtighed i Flodbyen Randers</p> <p>FOKUSOMRÅDE: Flodbyen Randers som fyrtårn for bæredygtig byudvikling</p>	<p>25A. Samle interessenter om udvikling af bofællesskaber/boligklynger</p> <p>PROJEKT ETABLERET: Bæredygtige, deleøkonomiske og fællesskabende boformer</p>	<p>25B. Samtænkning af funktioner og delte m2 mellem kommune og private</p> <p>UDSAT</p>	<p>26A. Afsøge og udfolde muligheder for at dele maskiner, ressourcer og funktioner</p> <p>UDSAT</p>	<p>29A. Grønne budskaber i bosætnings-/brandingindsats. 26B. Udbrede kendskab til kommunale tiltag.</p> <p>PROJEKT ETABLERET: Grønne budskaber i bosætningsindsatsen</p>
<p>26C. Affaldsplanens tiltag for mere sortering, genanvendelse og bæredygtig adfærd/viden</p> <p>PROJEKT: Affalds- og ressourceplan</p>	<p>27A. Tilskud til bæredygtige projekter i foreninger</p> <p>PROJEKTER ETABLERET: Bæredygtighed i tilskudsordninger på fritidsområdet Tilskud til bæredygtige projekter i ikke-folkeoplysende foreninger</p>	<p>27B. Bonus-tilskud til foreninger</p> <p>UDSAT</p>	<p>27C. Samarbejder/ partnerskaber med idrætten</p> <p>PROJEKT ETABLERET: Bæredygtig idræt i Randers (BIIR)</p>	<p>28A. Temaug i skoler og daginstitutioner</p> <p>PROJEKTER ETABLERET: Kompetenceudvikling af bæredygtighedsaktører på alle kommunens folkeskoler Bæredygtig dannelse på dagtilbudsområdet</p>	<p>15A+B. Lokale aftaler om genanvendelse af plast- og madaffald, højere krav i indsamlingsudbud</p> <p>I DRIFT</p>			
<p>30A. Udskiftningsplan for kommunens biler. 30B. Indkøb/leasing af kommunale el-/brint-biler.</p> <p>PROJEKT ETABLERET: Strategi og handleplan for bæredygtig transport i Randers Kommune</p>	<p>30C. Udfasning af fossile specialmaskiner</p> <p>PROJEKT ETABLERET: Udfasning af fossile specialmaskiner i kommunen som concern</p>	<p>31A. Markedsafdækning og –dialog ved udbud på personbefordring. 31B. Emissionsfri personbefordring</p> <p>UDSAT</p>	<p>32A. Begrænse antal kommunale km ved at fremme alternativer til bil</p> <p>INDGÅR I PROJEKT ETABLERET: Strategi og handleplan for bæredygtig transport i Randers Kommune</p>	<p>33A. Begrænse kommunale rejser med fly, ordning om "bod"</p> <p>INDGÅR I PROJEKT ETABLERET: Strategi og handleplan for bæredygtig transport i Randers Kommune</p>	<p>32B: Afdækning og forsøg vedr. reduceret/ bæredygtig pleje af grønne arealer</p> <p>PROJEKT ETABLERET: Reduceret og klimavenlig pleje af kommunens grønne arealer</p>	<p>34A. Udskiftningsplan og udskiftning af kommunale fossile varmekedler</p> <p>PROJEKT ETABLERET: Udskiftningsplan og løbende udskiftning af kommunens egne olie- og gaskedler</p>	<p>34B. Samarbejde om etablering af fjernvarme ved kommunalt nybyg</p> <p>I DRIFT</p>	<p>35A. Udarbejdelse af energipolitik for kommunen</p> <p>PROJEKT ETABLERET: Energistrategi og -handleplan for kommunens energiforbrug og -produktion (som concern)</p>
<p>35B. Energiprojekter i kommunen</p> <p>I DRIFT</p>	<p>35C. Fremme energirigtig adfærd i kommunen</p> <p>UDSAT</p>	<p>36A. DGNB-certificering af kommunale byggeprojekter (>20 mio.)</p> <p>PROJEKT ETABLERET: DGNB-certificering af kommunale byggeprojekter med byggebudget over 20 mio.</p>	<p>36B-1. Klimakonkurrence-parametre og LCA ved kommunalt byggeri/renovering under 20 mio.</p> <p>PROJEKT ETABLERET: Klimakonkurrence-parametre og LCA ved kommunalt byggeri/renovering under 20 mio.</p>	<p>36B-2. Klimakonkurrenceparametre ved kommunale anlægsopgaver</p> <p>UDSAT</p>	<p>37A. Kommunalt indkøb af miljømærkede, økologiske eller genbrugsprodukter</p> <p>PROJEKTER ETABLERET: Bæredygtige vareindkøb/ændret indkøbspraksis Strategi og handleplan for bæredygtige indkøb</p>	<p>38A. Udarbejdelse af plasthandleplan for kommunen</p> <p>PROJEKT ETABLERET: Plaststrategi og -handleplan for kommunen som concern</p>	<p>38B: Ændret praksis, når det gælder brug/indkøb af plasticvarer i kommunen</p> <p>INDGÅR I PROJEKT ETABLERET: Bæredygtige vareindkøb/ændret indkøbspraksis i Randers Kommune som concern</p>	<p>39A. Udarbejdelse af kommunal måltidsstrategi</p> <p>PROJEKT ETABLERET: Mad- og måltidsstrategi og handleplan - for Randers Kommune som concern</p>
<p>39B. Ændret indkøbs- og madspildspraksis, når det gælder måltider</p> <p>INDGÅR I PROJEKT ETABLERET: Bæredygtige vareindkøb/ændret indkøbspraksis i Randers Kommune som concern</p>	<p>40A. Ledelsesinformation, kompetenceudvikling, inspiration, videndeling og kommunikation</p> <p>FOKUSOMRÅDE: Ledelsesinformation, kompetenceudvikling, inspiration, videndeling og kommunikation</p>							

TILTAG – NATUR OG LANDBRUG (TEMA 1)

1 ETABLERING OG FACILITERING AF TVÆRGÅENDE LANDBRUGS-TASK FORCE

Tiltag defineret i Klimaplan 2050:

- 1A. Etablering/opstart af tværgående landbrugs-task force
- 1B. Facilitering af landbrugs-task forcen og fælles udvikling af tiltag

PROJEKT
I GANG**1A+B Projekt etableret: Klimapartnerskab med landbruget**

Projektejer: Michael Damm, leder af Miljø, Natur og Landbrug -
jorgen.michael.damm@randers.dk

Projektleder: Peter Dalgas Kruse, biolog - peter.dalgas.kruse@randers.dk

Styregruppe vil blive etableret.

Formål: At sikre, at landbruget og Randers Kommune understøtter hinanden gensidigt i den grønne omstilling, med fælles mål om at nå 70% reduktion af drivhusgasudledningerne senest i 2030. Via Klimapartnerskabet udvikles tiltag med udgangspunkt i de enkelte landbrugsbedrifters muligheder, udfordringer og behov (afdækkes via udarbejdelse af en Grøn Udviklingsplan for bedrifterne).

Relevante fonds-/puljemidler til evt. (med-)finansiering: Afdækkes

Involverede samarbejdspartnere: Fx VELAS, Kronjyllands Landboforening, Djurslands Landboforening, AGRI Nord. Evt. andre brugere af landbrugets jord, fx Jægerforbundet, Friluftsrådet, Sportsfiskerforbundet.

Vigtigste milepæle/delmål:

- Formulering af partnerskabets formål (forår/sommer 2022)
- Officiel "Skriv under på partnerskabet-dag" (Ultimo 2022)

- Udvikling af fælles tiltag i klimapartnerskabet (bl.a. på baggrund af erfaringer med grønne udviklingsplaner for landbrugsbedrifterne) (løbende)

Aktiviteter:

- Opstartsmøde klimapartnerskab (forår 2022).
- Møde om partnerskabets formål
- Samarbejde om udvikling af indhold i "Grøn Udviklingsplan" til bedrifterne, der skal danne ramme om udvikling af en grøn forretningsplan (april/maj '22).
- Afdække muligheder, udfordringer og behov gennem erfaringer med Grønne Udviklingsplaner for landbrugene, hvilket vil danne basis for udvikling af fælles tiltag i klimapartnerskabet

Successtegn/indikatorer på projektets effekt: At der er udviklet et stærkt klimapartnerskab med landbrugsaktører, hvorigennem der udvikles tiltag, der skal bidrage til at sænke CO₂-udledningen fra landbruget (opgørelse fra Miljø, Natur og Landbrug).

Forventet sluttidspunkt (afsluttet eller i drift): Klimapartnerskabet forventes i drift ultimo 2022.

2 DIALOG MED LANDBRUG OM GRØN OMSTILLING

Tiltag defineret i Klimaplan 2050:

- A. Screening og dialog med landbrug ved miljøgodkendelser/tilsyn

PROJEKT
I GANG

2A Projekt etableret: Styrket klimadialog med landbrug ved miljøgodkendelser/tilsyn

Projektejer: Michael Damm, sektionsleder for Natur, Miljø og Landbrug -
jorgen.michael.damm@randers.dk

Projektleder: Anni Nielsen, miljøtekniker - anni.nielsen@randers.dk

Formål: At styrke klimadialogen med landbrugsbedrifterne, bl.a. i forbindelse med miljøgodkendelser og tilsyn. Det skal fx. øge landbrugenes fokus på skovrejsning, genetablering af vådområder, biogas, energioptimeringer og nye teknologier, og lede til igangsætning af konkrete projekter (med en Grøn Udviklingsplan som værktøj).

Relevante fonds-/puljemidler til evt. (med-)finansiering: Fx. Klimaskovfonden, Growing Trees Network Foundation m.fl.

Involverede samarbejdspartnere: Fx. Kronjyllands Landboforening, VERDO, Klimaskovfonden, Growing Trees Network Foundation.

Vigtigste milepæle/delmål:

- Landbrug informeret om muligheden for at lave en Grøn Udviklingsplan (løbende, efter at indholdet i en Grøn Udviklingsplan er defineret)
- Udarbejdelse af Grønne Udviklingsplaner for 5 udvalgte landbrug i løbet af '22 (pilotprojekt)
- Udarbejdelse af Grønne Udviklingsplaner for alle kommunens største landbrug (på sigt)

Aktiviteter:

- At 'hverve' deltagere til at udarbejde en Grøn Udviklingsplan, gennem dialog ved miljøtilsyn/godkendelser (Grøn Udviklingsplan skal omfatte udviklingsscenarier, hvor udtagning af jord (skovrejsning, etablering af vådområder/naturområder), energi/biomasse og klimatjek indgår).
- At høste viden om muligheder, udfordringer og behov gennem erfaringerne med udarbejdelse af Grønne Udviklingsplaner, og formidle det til etableret Klimapartnerskab, så det kan danne basis for tiltag der hjælper landbrugene med den grønne omstilling

Successtegn/indikatorer på projektets effekt: Konstateret efterspørgsel på udarbejdelse af Grønne Udviklingsplaner, samt antal Grønne Udviklingsplaner udarbejdet (opgøres af Miljø, Natur og Landbrug).

Forventet sluttidspunkt (afsluttet eller i drift): I drift primo '24.

3 VÅDOMRÅDESTRATEGI OG STYRKET INDSATS FOR AT GENETABLERE VÅDOMRÅDER

Tiltag defineret i Klimaplan 2050:

- A. Udarbejdelse af vådområdestrategi/-plan
- B. Proaktiv dialog med landbrug/lodsejere, udvikling af projekter

PROJEKT
I GANG

3A Projekt etableret: Vådområdestrategi og -handleplan

Projektejer: Michael Damm, sektionsleder for Miljø, Natur og Landbrug - jorgen.michael.damm@randers.dk
Projektleder: Lars Sandberg, biolog - lars.sandberg@randers.dk

Formål: At vise vejen til, hvordan vi når Klimaplanens mål om at etablere 650 ha ekstra vådområder frem til 2030, med fokus på synergier og dermed flere potentielle støttemuligheder for indsatsen.

Relevante fonds-/puljemidler til evt. (med-)finansiering: -

Involverede samarbejdspartnere: Landbrugsorganisationer.

Hvilke temaer er omfattet: Vådområder i Randers Kommune, herunder kulstofrige lavbundsjord. Klimasamarbejde med landbrugsorganisationerne. Data for fremdrift i indsatsen (udvikling af et GIS-lag/opdeling, så der let kan skabes et overblik over fremdrift i antal ha genskabt vådområde). Afdækning af mulighederne for VE-anlæg i forbindelse med vådområder.

Hvad er ikke omfattet: Det undersøges, om der er en klimamæssig effekt ved et vådområde på alm. mineraljord kontra en dyrket mark, og derpå afgøres det, om vådområder her indgår i strategien.

Aktiviteter for at sikre forankring og ejerskab:

- Møder afholdt med landbrugsorganisationerne og evt. samarbejdspartnere
- Indgåelse af klimasamarbejde med landbrugsorganisationerne

Successtegn/indikatorer på strategiens/planens effekt? Øget fokus på genskabelse af vådområder samt antal ha genskabte vådområder (opgøres af Miljø, Natur og Landbrug).

Forventet sluttidspunkt: Ultimo 2022.

Vedr. 3B. Proaktiv dialog med landbrug/lodsejere, udvikling af projekter:

Indgår i det etablerede projekt **2A Styrket klimadialog med landbrug ved miljøgodkendelser/tilsyn.**

4 SKOVSTRATEGI OG STYRKET INDSATS FOR SKOVREJSNING

Tiltag defineret i Klimaplan 2050:

- [A. Udarbejdelse af skovstrategi/-handleplan](#)
- [B. Kampagner, rådgivning og hjælp](#)
- [C. Samarbejde med vandværker og andre virksomheder](#)

PROJEKT
I GANG

4A Projekt etableret: Skovrejsningsstrategi- og handleplan for forøgelse af skovareal i Randers kommune (som geografi).

Projektejer: Nels Gilling Markussen, chef for Plan, By og Natur -

nels.g.markussen@randers.dk

Projektleder: Nanna K. Prahm, landskabsarkitekt - nanna.kontni.prahm@randers.dk

Styregruppe: Nels Markussen, Michael Damm, Lone Mossin (Plan, By og Natur)

Formål: Vise vejen til at nå målet om at rejse 9000 ha mere skov, og særligt sætte fokus på, hvordan vi kommer i mål med 3000 ha mere skov inden år 2030.

Relevante fonds-/puljemidler til evt. (med-)finansiering: -

Involverede samarbejdspartnere: Klimaakademiet (Kommunekaravanen).

Klimaskovfonden eller Growing Trees Network Foundation? Palle Madsen (medforfatter på "Klimaskoven")? Landbruget (Landboforeningen Kronjylland og VELAS).

Hvilke temaer er omfattet: Hvor meget skov. Hvorfor skovrejsning. Kommunal, statslig og privat skov. Skov i lokalplaner. Skovens formål: biodiversitet, rekreative formål, drikkevand, klimahensyn – prioriteringen mellem formålene i skovene.

Strategi for forøgelse af skov: Arealer og økonomi i skovrejsning. Sammenhæng med/prioriteringer af klima vs. biodiversitet og rekreative formål. Handleplan for

forøgelse af skov: Strategiske udpegninger, hvor vi målretter vores arbejder (bynær skov, BNBO, Kommuneplan, mv.).

Hvad er ikke omfattet: Eksisterende skov.

Aktiviteter for at sikre forankring og ejerskab:

Kommunekaravanen til Verdensmålsfestivalen - dialog med interessenter (29/4 '22).

- "Alt tæller"-kampagne for haveejere skal skabe tilslutning blandt befolkningen.
- Kommunikationsplan: hjemmeside med status + tips, f.eks. randers.dk/klimaskov.
- Møder/dialoger med eksterne samarbejdspartnere (inden sommerferien '22).
- Etablering af følgegrupper, dialog med rådgivere, fx. VELAS, Landboforening Kronjylland, involvering af samarbejdspartnere i kommunal skovfond (f.eks. Coop, Salling Group m.fl.).
- Etablering af kommunal følgegruppe, fx skoler, erhverv, indkøb, jura, jordopkøb.

Successtegn/indikatorer på strategiens/planens effekt: Skovareal øget med 3000 ha i 2030. Beregninger for bundet CO2 i skov. 15% af ny skov er rejst på kommunale arealer, svarende til 450 ha, i 2030. 15% af ny skov er rejst på kommunale arealer, svarende til 1.350 ha, i 2050 (opgøres af Miljø, Natur og Landbrug).

Forventet sluttidspunkt: Medio 2023.

4B Projekt etableret: Samarbejde og hjælp til privat skovrejsning - og indsats for kommunal skovrejsning

Projektejer: Michael Damm - sektionsleder for Miljø, Natur og Landbrug -
jorgen.michael.damm@randers.dk

Projektleder: Ivan Guldager, Forstkandidat - ivan.guldager@randers.dk

Formål: Bidrage til, at der bliver rejst mest muligt skov i Randers Kommune til Skovrejsningsstrategien er udarbejdet, hvorefter ny indsats etableres.

Relevante fonds-/puljemidler til evt. (med-)finansiering: Klimaskovfonden og Growing Trees Network Foundation

Involverede samarbejdspartnere: Growing Trees Network Foundation, Klimaskovfonden, Klimaakademiet (Kommunekaravanen).

Vigtigste delmål/milepæle:

- Knytte bånd og lave aftaler med relevante nye samarbejdspartnere, fx. Klimaskovfonden, industrien, aktører i boringsnære beskyttelsesområder
- Samle samarbejdspartnere til Verdensmålsfestivalen (hvor Klimaakademiets Kommunekaravane kommer og danner ramme om dialog vedr. skovrejsning)
- Indgå klimapartnerskab med VERDO
- Private, der henvender sig, får hjælp og info til skovrejsning

Aktiviteter:

- Afklaring af, hvordan vi kan informere og på anden måde hjælpe private der vil rejse skov - her og nu, og på længere sigt (indgår i skovrejsningsstrategi/-handleplan)
- Tage stilling til, hvordan vi bedst kan yde tilskud til lodsejere, der ønsker at rejse skov (erfaringer indgår i etableringen af skovpulje).
- Hjælpe private, der henvender sig med ønske om skovrejsning (pilotprojekter, hvor vi tester tilgang af)

Successtegn/indikatorer på projektets effekt: Antal private, der har fået hjælp til skovrejsning. Etablering af min. 20 ha kommunal skov (fx. ved Langå, Over Hornbæk, Oust Mølle) i perioden frem mod, at ny skovrejsningsstrategi udkommer (opgørelse fra Grønne Bestillere).

Forventet sluttidspunkt (afsluttet eller i drift): Indsats frem mod, at ny skovstrategi udkommer (medio '23), hvorefter nye indsatser søsættes.

Vedr. 4C. Samarbejde med vandværker og andre virksomheder:

Indgår i det etablerede projekt **4B Samarbejde og hjælp til privat skovrejsning - og indsats for kommunal skovrejsning.**

5 ETABLERING AF SKOVPULJE OG FINANSIERING AF PRIVAT SKOVREJSNING

Tiltag defineret i Klimaplan 2050:

- A. Etablering af kommunal skovpulje
- B. Drift af skovpulje, midler tildeles årligt

PROJEKT
I GANG

5A+B Projekt etableret: Skovpulje til finansiering af kommunal og privat skovrejsning

Projektejer: Michael Damm, sektionsleder for Miljø, Natur og Landbrug -

jorgen.michael.damm@randers.dk

Projektleder: Mie Sandal, naturforvalter - mie.sandal@randers.dk

Formål: At rejse - og uddele - midler til privat og kommunal skovrejsning, herunder kommunens køb af jord til kommunal skov (skal udgøre 15% af de 3000 ha ny skov, der skal rejses frem mod 2030). Herunder at etablere "klimakompensationsordning", der gør det muligt for fx. virksomheder at bidrage med medfinansiering af kommunens køb af jord til skovrejsning.

Relevante fonds-/puljemidler til evt. (med-)finansiering: Fx Klimaskovfonden, Growing Trees Network Foundation.

Involverede samarbejdspartnere: Deltagere i et klimapartnerskab med landbruget. Klimaskovfonden. Growing Trees Network Foundation. Energiforsyningen og virksomheder m.fl.

Vigtigste milepæle/delmål:

- Indgåelse af samarbejde med relevante interessenter
- Etablering af skovpulje til finansiering af privat og kommunal skovrejsning
- Lancering af en "klimakompensationsordning", der gør det muligt for fx virksomheder at finansiere kommunens køb af jord til skovrejsning

Aktiviteter:

- Afklare de juridiske spørgsmål i forhold til oprettelsen af en fond/sekretariat, samt i forhold til at yde tilskud til private, der ønsker at rejse skov
- Etablere kontakt til relevante interessenter og organisationer og få kortlagt muligheder for samarbejde
- Udvikle mulighed for "Klimakompensation" som CSR-strategi for virksomheder (formulere "pakker") vs. CO2-kvoter i en forretningsmodel
- Evt. udvikling af koncept, hvor borgere i kommunen får "tildelt skov"
- Udvikling af principper for evt. certificering (a la Ø-mærket, men for skov)

Successtegn/indikatorer på projektets effekt:

Midler rejst (oprettelse af selve skovpuljen/fonden/sekretariatet). Midler uddelt (gennem skovpuljen/fonden/sekretariatet) (opgøres af Miljø, Natur og Landbrug)

Forventet sluttidspunkt (afsluttet eller i drift): Skovfonden, herunder en klimakompensationsordning til finansiering af kommunens køb af jord til skovrejsning, forventes i drift sommer '23.

6 KLIMAKOMPENSATIONSORDNING TIL FINANSIERING AF KOMMUNAL SKOV

Tiltag defineret i Klimaplan 2050:

- A. Udvikling/lancering af klimakompensationsordning
- B. Drift af klimakompensationsordning

Vedr. 6A+B Udvikling/lancering og drift af klimakompensationsordning:

Indgår i det etablerede projekt 5A+B Skovpulje til finansiering af kommunal og privat skovrejsning.

TILTAG – PERSONTRANSPORT (TEMA 2)

7 ELBIL-STRATEGI

Tiltag defineret i Klimaplan 2050:

- A. Udarbejdelse af elbilstrategi/plan

PROJEKT
I GANG

7A Projekt etableret: Strategi og handleplan for offentligt tilgængelig elladeinfrastruktur

Projektejer: Inge Saugbjerg, sektionsleder for Bygnings- og Fællesadministration - inge.saugbjerg@randers.dk

Projektejer: Thansiyah Gagendran, chefkonsulent – thansiyah.gagendran@randers.dk

Formål: Bidrage til etablering af finmasket ladeinfrastruktur for at fremme elektrificering af køretøjer, så vi når 2030-målet om, at 25% af bilerne/varebilerne er drevet af el/brint. Strategien/handleplanen efterfølges af udbud på opsætning af ladestandere.

Relevante fonds-/puljemidler til evt. (med-)finansiering: Grøn transportpulje

Involverede samarbejdspartnere: Private markeder, BDO (udbuddet)

Hvilke temaer er omfattet: Udrulning af offentlig tilgængelig ladeinfrastruktur frem mod 2025. Ladeinfrastruktur i kommuneplan, lokalplaner og byggesagsbehandling. Udpegning af en række potentielle placeringer af ladestationer, herunder ved kommunale bygninger. Udarbejdelse af udbudsmateriale på opsætning af offentligt tilgængelige ladestandere på kommunens arealer (offentliggøres okt. '22).

Hvad er ikke omfattet: Ladestandere til kommunens egen bilflåde (indgår i kommunens kommende transportstrategi og -handleplan). Anlæg til brintbiler. Ladestandere til større specialmaskiner. Kollektiv transport. Etablering af ladestandere på private arealer.

Aktiviteter for at sikre forankring og ejerskab:

- Analyse af behov ift. lokalitet for kommunale parkeringsarealer (forår '22)
- Analyse af behov for offentlig tilgængelig ladeinfrastruktur frem mod 2025 (marts/april '22)
- Dialog/inddragende proces med ladestanderoperatører, evt. etablering af innovationspartnerskab (forår/sommer '22)
- Udarbejdelse af udbudsmateriale og offentliggørelse af udbud på opsætning af offentligt tilgængelige ladestandere på kommunale arealer (okt. '22)
- Medfinansieringsmidler søges evt. fra Grøn Transportpulje (okt. '22)

Successtegn/indikatorer på strategiens/planens effekt: Antal offentligt tilgængelige ladestandere (opgøres af Veje og Trafik).

Forventet sluttidspunkt: Strategi udarbejdet og udbud klar ultimo '22. Derefter opsætning af ladestandere.

8 SAMARBEJDE OM ETABLERING AF LADESTANDERE

Tiltag defineret i Klimaplan 2050:

- A. Samarbejde og dialog om fælles ladeløsninger
- B. Prioritering af ladeløsninger sammen med partnere i 'Flodbyen Randers'

PROJEKT
I GANG

8A Projekt etableret: Facilitering af, at virksomheder og boligforeninger går sammen om udbud på opsætning af private ladestandere, der gøres offentligt tilgængelige

Projektejer: Søren Degn-Pedersen, chef for Stab og Bæredygtighed -
soren.degn-pedersen@randers.dk

Projektleder: Mette Korsgaard Harbøll, leder af Klimasekretariatet -
mette.harboell@randers.dk

Relevante fonds-/puljemidler til evt. (med-)finansiering: Transportministeriets pulje til medfinansiering af offentligt tilgængelige ladestandere på kommunale og private arealer.

Involverede samarbejdspartnere: ParkPrivate.

Vigtigste milepæle/delmål:

- Udpegning af relevante arealer, inden for hvilke, relevante virksomheder og boligforeninger kontaktes af ParkPrivate (byer og landsbyer, områder, hvor der er boligkvarter i nærheden) (forår '22)
- Rapport over, hvilke virksomheder og boligforeninger, der er interesserede i at gå sammen i et fælles udbud på ladestandere, som gøres offentligt tilgængelige (april '22)
- ParkPrivate faciliterer fælles udbud (Randers Kommune er ikke involveret her) (fra april '22)
- Udbud og opsætning af ladestandere på private arealer (ultimo '22)

Aktiviteter:

- Fastlægge kriterier for udpegning af relevante arealer og dermed virksomheder/boligforeninger, der kontaktes (forår '22)
- Kommunikationskampagne, der skal gøre virksomheder og boligforeninger bekendte med tiltaget (forår '22)
- Opsøgende indsats og screening af parkeringsarealer v. ParkPrivate (forår '22)
- Evaluering - hvor mange virksomheder/boligforeninger gik sammen om fælles udbud (ultimo '22)

Successtegn/indikatorer på projektets effekt: Antal virksomheder og boligforeninger, der indgår i fælles udbud om omsætning af ladestandere, der gøres offentligt tilgængelige (opgørelse via ParkPrivate).

Forventet sluttidspunkt (afsluttet eller i drift): Ultimo '22.

Vedr. 8B Prioritering af ladeløsninger sammen med partnere i 'Flodbyen Randers':

Indgår i det etablerede projekt **24B Flodbyen Randers som fyrtårn for bæredygtig byudvikling**.

9 PARKERINGSSTRATEGI

Tiltag defineret i Klimaplan 2050:

- A. Udarbejdelse af parkeringsstrategi

AFSLUTTET

9A: Projekt fuldført: Udarbejdelse af parkeringsstrategi

En ny parkeringsstrategi er udarbejdet og vedtaget af byrådet i januar 2022.

Parkeringsstrategien indebærer bl.a., at parkering ved elladestandere tidsbegrænses i 3 timer. Tidsbegrænsningen vil forhindre langtidsparkering ved ladestandere, således at pladserne er tilgængelige til opladning. Som forsøg kan der i en periode gives mulighed for gratis beboerlicens med elbil. Samtidig fjernes betaling på pladserne.

Fra 2025 er der som følge af ladestanderbekendtgørelsen krav om etablering af ladestandere til elbiler ved bygninger. Der skal derfor etableres ladestandere ved en lang række kommunale bygninger.

Se parkeringsstrategien her: kortlink.dk/parkeringsstrategi/2f6yu.

10 FREMME ALTERNATIVER TIL BILEN

Tiltag defineret i Klimaplan 2050:

- A. Dialog om samkørsel/delebiler og kampagner
- B. Forsøgsordning med kommunale/private debiler
- C. Infrastrukturplanens tiltag for at fremme kollektiv trafik og cyklisme samt optimere trafikken

UDSAT

Indsatser endnu ikke påbegyndt:

Projekterne **10A Dialog om samkørsel/delebiler og kampagner**, og **10C Øget indsats for at fremme kollektiv trafik og cyklisme samt optimere trafikken** (ud over det, der allerede er i gang uafhængigt af DK2020-klimaindsatsen), er udsat.

AFSLUTTET

10B Projekt fuldført: Forsøgsordning med kommunale/private debiler

Randers Kommune kører en forsøgsordning med brug af to fælles el-delebiler (via etableret delebilordning gennem Tadaa) mellem kommunen (som koncern) og borgere, hvor kommunens medarbejdere har adgang til bilerne (til tjenestekørsel) i kommunens åbningstid, og bilerne derefter er tilgængelige for borgerne. Bilerne får strøm fra ladestandere, der er sat op i et samarbejde med VERDO.

Se mere her: <https://www.tadaacar.dk/randens-case>

11 FOSSILFRI BUSDRIFT

Tiltag defineret i Klimaplan 2050:

- A. Omstilling af bybusser til fossilfrie drivmidler
- B. Omstilling af lokalruter til fossilfrie drivmidler

PROJEKT
I GANG

11A+B Projekt etableret: Omstilling af bybusser og lokalruter til fossilfrie drivmidler

Projektejer: Grethe Helledi Kristensen, chef for Veje & Trafik -
grethe.helledi.kristensen@randers.dk

Projektleder: Nana Paulli Juul Andersen, teknisk assistent -
nana.andersen@randers.dk

Formål: At få omstillet busdriften (bybusser og lokalruter) i kommunen til at køre på drivmidler fra vedvarende energi.

Relevante fonds-/puljemidler til evt. (med-)finansiering: -

Involverede samarbejdspartnere: Midttrafik Kontrakter, som er ansvarlige for de to udbud.

Vigtigste milepæle/delmål:

- Udbud af bybuskørslen. Gennemføres af Midttrafik (kontraktgiver) ('24).
- Udbud af lokalruterne. Gennemføres af Midttrafik (kontraktgiver) ('27).

Aktiviteter:

- Ønske til Midttrafik om VE-drivmidler i udbud (indledende møder i '22).

Successtegn/indikatorer på projektets effekt:

- Tildeling af kontrakter efter endt udbud (Midttrafik)
- Driftsstart af nye kontrakter (Midttrafik)

Forventet sluttidspunkt (afsluttet eller i drift): Bybusser forventes omstillet i 2024, lokalruter i 2027.

Case: Undersøgelse af virksomheders og boligforeningers interesse i fælles udbud på opsætning af ladestander, der gøres offentligt tilgængelige (se etableret projekt 8A)

I Klimaplan 2050 er der mål om, at 25% af alle personbiler og varebiler er drevet af el (eller brint) senest i 2030. Denne udvikling er bl.a. forudsat af, at der etableres en effektiv, finmasket ladeinfrastruktur.

Med den nye ladestanderbekendtgørelse er mange virksomheder og boligforeninger, ligesom kommunerne, samtidig forpligtet til at etablere ladestander inden for en årrække. Det er en opgave, der kan være vanskelig at håndtere for virksomheder, boligforeninger mv., da det er et område, de ikke nødvendigvis kender meget til i forvejen.

Derfor indgik Randers Kommune i januar '22 et samarbejde med ParkPrivate, med det formål at undersøge, om lokale virksomheder og boligforeninger er interesseret i at blive en del af en fælles løsning for ladestander.

ParkPrivate har således kortlagt, hvilke virksomheder og boligforeninger (inden for udvalgte områder), der er relevante og kunne være interesserede i at gå sammen i et fælles udbud om opsætning af private ladestander, med den forudsætning, at ladestanderne gøres tilgængelige for alle borgere udenfor arbejdstid.

Firmaet har tidligere lavet undersøgelser for Roskilde Kommune og Aarhus Kommune. I Roskilde var 62% af de adspurgte (dvs. 18 ud af 29 virksomheder) umiddelbart interesserede i at få opstillet én eller flere ladestander og samtidig gøre dem offentligt tilgængelige udenfor arbejdstiden. I Aarhus var det 49% (34 ud af 70).

En rapport, som ParkPrivate har udarbejdet for Randers Kommune, viser, at 85 ud af 151 virksomheder (56%) er interesserede i at bidrage til en fælles og stærkere ladeinfrastruktur ved at gøre deres nuværende eller kommende ladestander helt eller delvist offentligt tilgængelige – og 15 ud af 151 virksomheder (10%) ønsker at være en del af et fælles udbud, faciliteret af ParkPrivate, efter undersøgelsen.

Undersøgelsens konklusioner i forhold til, hvem der allerede har etableret ladestander, og hvem der har planer om det (og hvor) indgår bl.a. som vidensgrundlag i Randers Kommunes planlægning af fremtidens ladeinfrastruktur frem mod et udbud på elladeplaceringer ved kommunens bygninger og vejareal/parkeringsarealer.

TILTAG – ENERGIFORSYNING (TEMA 3)

12 UDARBEJDELSE AF VARMEPLAN

Tiltag defineret i Klimaplan 2050:

- [A. Udarbejdelse af varmeplan](#)

PROJEKT
I GANG

12A Projekt etableret: Udarbejdelse af varmeplan

Projektejer: Lone Ahlmann Mossin, Planchef - lone.ahlmann.mossin@randers.dk
 Projektleder: Majken B. Hentze, ingeniør og planlægger - majken.hentze@randers.dk

Formål: At afgrænse udrulningen af kollektiv vs. individuel varme, overskudsvarme til varmforsyning og beskrive den fremtidige produktion af fjernvarme (sektorkobling).

Relevante fonds-/puljemidler til evt. (med-)finansiering: -

Involverede samarbejdspartnere: Forsyningsselskaber, virksomheder, relevante interessenter.

Hvilke temaer er omfattet: Udrulningen af kollektiv vs. individuel varme. Udbygning og fortætning af fjernvarmenettet. Overskudsvarme til varmforsyning. Den fremtidige produktion af fjernvarme (sektorkobling).

Hvad er ikke omfattet: -

Aktiviteter for at sikre forankring og ejerskab:

- Oprette digital platform, IT-løsning, sektorplan
- Dialog med de enkelte værker og evt. fællesmøder efter individuel dialog
- Undersøgelse og udvikling af muligheder for implementering af fælles varmeløsninger, der, hvor udrulning fjernvarme ikke kan lade sig gøre (sammen med forsyningsselskaber, udviklere og borgergrupper/grundejerforeninger).

- Aktuelle kilder til spild- og overskudsvarme, der er tilgængelige i nærheden af fjernvarmenettet, afdækkes i samarbejde med fjernvarmeselskaber og lokale virksomheder/ejere af større anlæg, og der planlægges for udnyttelse af varmen. Kommunen understøtter samarbejdet mellem virksomhederne og fjernvarmeselskaberne om udnyttelse af overskudsvarmen med en faciliterende rolle.
- Sammen med forsyningsselskaberne kortlægges mulighederne for udbygning af fjernvarmeområderne og tilslutning af flere kunder inden for eksisterende fjernvarmeområder.

Successtegn/indikatorer på planens effekt: At planen bidrager til større andel af grøn energi til varme, herunder at flere er tilsluttet fjernvarme (ses i Energiregnskabet for kommunen som geografi)

Forventet sluttidspunkt: 2023/2024 (men planen er dynamisk).

13 UDFASE FOSSILE BRÆNDSLER I KRAFTVARMEVÆRKER

Tiltag defineret i Klimaplan 2050:

- A. Dialog og hurtig sagsbehandling, så fossile brændsler til varme/el udfases

PROJEKT
I GANG

13A Projekt etableret: Fremme omstilling af kraftvarmeværkerne

Projektejer: Lone Ahlmann Mossin, Planchef - lone.ahlmann.mossin@randers.dk
Projektleder: Majken B. Hentze, ingeniør og planlægger - majken.hentze@randers.dk

Formål: Dialog, samarbejde og facilitering, med det formål at styrke kraftvarmeværkernes mulighed for at omstille den primære energiproduktion (også spids- og reservelast på sigt), efterhånden som værkerne er klar til det.

Relevante fonds-/puljemidler til evt. (med-)finansiering: -

Involverede samarbejdspartnere: Kraftvarmeværkerne, elnetselskab (NI)

Vigtigste milepæle/delmål:

- Omstilling af de enkelte værker, til fossilfri energiproduktion
- Elektrificering, udfasning af biomasse til energiproduktion på sigt (overgangsteknologi)

Aktiviteter:

- Dialog og facilitering med de enkelte kraftvarmeværker i forhold til muligheder for omstilling
- Fremme samarbejde og videndeling værkerne imellem, og mellem værker og elnetselskab, fx gennem arrangementer og aftaler
- Hurtig sagsbehandling som en del af myndighedsopgaven

Successtegn/indikatorer på projektets effekt: Omstilling af kraftvarmeværkerne til fossilfri energiproduktion, og på sigt udfasning af biomasse til energiproduktion (opgørelse i energiregnskab for kommunen som geografi).

Forventet sluttidspunkt: Løbende fokus frem mod 2030.

14 UDNYTTELSE AF SPILD- OG OVERSKUDSVARME

Tiltag defineret i Klimaplan 2050:

- A. Samarbejde om udnyttelse af spild- og overskudsvarme

Vedr. 14A Samarbejde om udnyttelse af spild- og overskudsvarme:

Indgår i det etablerede projekt **12A Udarbejdelse af varmeplan**.

15 INDSAMLING OG GENANVENDELSE AF PLAST OG MADAFFALD

Tiltag defineret i Klimaplan 2050:

- A. Lokale aftaler om genanvendelse af plast- og madaffald
- B. Krav til indsamling og genanvendelse af plast- og madaffald i udbud

Vedr. 15A Lokale aftaler om genanvendelse af plast- og madaffald:

Tiltaget er i drift. Der indgås løbende aftaler med lokale aktører til afsætningen af plast og madaffald – for plast bl.a. til fremstilling af affaldsbeholdere, og for madaffaldets vedkommende til fremstilling af energi og senere som gødning på landbrugsjord.

DRIFT

Vedr. 15B Krav til indsamling og genanvendelse af plast- og madaffald i udbud:

Tiltaget er i drift. Randers Kommunes nuværende kontrakt på indsamling af restaffald, madaffald, genbrug af forskellig art og miljøkasser udløber maj '24, og Randers Kommune har derfor igangsat forberedelserne til nyt udbud. Udbuddet forventes offentliggjort i august '22 med kontraktindgåelse ultimo '22.

For at sikre muligheden for at øge genanvendelsen af husholdningsaffaldet vil udbuddet dække indsamlingen af 10 fraktioner, pap, papir, madaffald, restaffald, plast, tekstiler, drikke- og fødevarekartoner, metal, glas og farligt affald.

Som en del af forberedelserne er Randers Kommune i gang med at afdække en række problematikker på dette område, herunder udbudsstrategi, flaskehalsproblemer, muligheder for drivmidler (eldrevne biler), registreringsteknologi, effektive tømningstrategier, fleksibilitet, teknik på spande og biler, fysisk placering og meget andet, inden udbuddet offentliggøres.

DRIFT

16 FORTÆTNING OG UDBYGNING AF FJERNVARMENETTET

Tiltag defineret i Klimaplan 2050:

- A. Kortlægning, samarbejde og fremme af fortætning/udbygning af fjernvarmenettet

Vedr. 16A Kortlægning, samarbejde og fremme af fortætning/udbygning af fjernvarmenettet:

Indgår i det etablerede projekt **12A Udarbejdelse af varmeplan**.

17 LØSNINGER FOR GRØN VARME UDEN FOR FJERNVARMEOMRÅDERNE

Tiltag defineret i Klimaplan 2050:

- A. Samarbejde om undersøgelse og udvikling af mulighederne for fælles løsninger
- B. Information og uvildig rådgivning om alternativer til olie- og gasfyr

Vedr. 17A Undersøgelse og udvikling af mulighederne for fælles løsninger:

Indgår i det etablerede projekt **12A Udarbejdelse af varmeplan**.

Indsats endnu ikke påbegyndt:

- Projektet **16B Information og uvildig rådgivning om alternativer til olie- og gasfyr** er udsat.

UDSAT

Tiltag defineret i Klimaplan 2050:

- A. Udarbejdelse af VE-strategi og handleplan
- B. Forundersøgelser, planlægning, dialog og koordinering mellem aktører

PROJEKT
I GANG

18A Projekt etableret: Energistrategi 2030 samt handleplan, for kommunen som geografisk område.

Projektejer: Lone Ahlmann Mossin, Planchef - lone.ahlmann.mossin@randers.dk

Projektleder: Majken B. Hentze, ingeniør og planlægger - majken.hentze@randers.dk

Formål: At beskrive det strategiske greb og handlinger/indsatser for den grønne omstilling frem mod 2030. Sektorkobling, teknologisk udvikling, vejen til at nå mål fra Klimaplan 2050.

Relevante fonds-/puljemidler til evt. (med-)finansiering: -

Involverede samarbejdspartnere: Forsyninger, elnetselskab (N1), relevante markeder/projektudviklere.

Hvilke temaer er omfattet: Energiproducenter, transport, industri, nye teknologier.

Hvad er ikke omfattet: Arealanvendelse.

Aktiviteter for at sikre forankring og ejerskab:

- Interessentanalyse/-inddragelse (3. kvartal '22)
- Forundersøgelser, planlægning, dialog og koordinering mellem aktører, med fokus på etablering/udbygning af VE-anlæg (sol-, vind- og biogasanlæg) (løbende)

- Indhente forslag/ideer (løbende)
- Afgræsning af indhold (4. kvartal '22)
- Produktion af strategi og handleplan – herunder platform ('22-'23)

Successtegn/indikatorer på strategiens/planens effekt: At der sikres 100% vedvarende energi i fremtiden (ses i Energiregnskabet for kommunen som geografi)

Forventet sluttidspunkt: Ultimo 2023

Vedr. 18B Forundersøgelser, planlægning, dialog og koordinering mellem aktører:

Indgår i det etablerede projekt **18A: Energistrategi 2030 samt handleplan.**

TILTAG – VIRKSOMHEDER (TEMA 4)

19 FREMME GRØN OMSTILLING Gennem VIRKSOMHEDSDIALOG, ARRANGEMENTER OG VED AT SAMLE/SYNLIGGØRE DE BÆREDYGTIGE VIRKSOMHEDER

Tiltag defineret i Klimaplan 2050:

- A. De grønne erhvervskræfter samles, inspireres og synliggøres i en Klimaliga
- B. Arrangementer og koordinering med samarbejdspartnere
- C. Dialoger med virksomheder om grøn omstilling

PROJEKT
I GANG

19A Projekt etableret: Erhvervsnetværk og arrangementer med fokus på bæredygtighed

Projektejer: Alex Weinreich, chef for Erhverv & Bosætning -
alex.weinreich@randers.dk

Projektleder: Helle Bjerg Hellesøe, erhvervskonsulent - helle.bjerg.hellesoe@randers.dk

Formål: Virksomhedernes evne til grøn omstilling styrkes gennem netværk og arrangementer for virksomheder, så de får viden og kontakter.

Relevante fonds-/puljemidler til evt. (med-)finansiering: -

Involverede samarbejdspartnere: Nordic Waste (Jesper Schmidt Poulsen og David York) – initiativtager til affalds- og miljønetværket.

Vigtigste milepæle/delmål:

- Opstart af netværk for virksomheder inden for affalds- og miljøbranchen, med kvartalsvise netværksmøder (marts '22)
- Bæredygtighed indgår som tema i eksisterende erhvervsnetværk (fx. Plastforum - netværk for plastindustrien).

Aktiviteter:

- Identificere relevante/interesserede virksomheder
- Planlægge aktiviteter/temaer

Successtegn/indikatorer på projektets effekt: Antal virksomheder, der indgår i netværk og deltager i arrangementer (opgørelse fra Erhverv og Bosætning)

Projektets forventede sluttidspunkt (afsluttet eller i drift): Første netværk måske i drift forår/sommer '22.

Vedr. 19B Arrangementer og koordinering med samarbejdspartnere:

Indgår i de etablerede projekter **19A Erhvervsnetværk og arrangementer med fokus på bæredygtighed** og **19B Styrket dialog med virksomheder om grøn omstilling**.

19C Projekt etableret: Styrket dialog med virksomheder om grøn omstilling

Projektejer: Alex Weinreich, chef for Erhverv & Bosætning -
alex.weinreich@randers.dk

Projektleder: Helle Bjerg Hellesøe, erhvervskonsulent - helle.bjerg.hellesoe@randers.dk

Formål: Fremme lokale virksomheders grønne omstilling gennem dialog, via deltagelse i det regionale projekt, "Energieffektivitet og CO2-besparelser i virksomheder i Region Midtjylland" (ECSMV), der tilbyder medfinansiering af rådgivningsforløb for små og mellemstore virksomheder, samt via henvisning til SMV Grøn i samarbejde med Erhvervshus Midtjylland.

Relevante fonds-/puljemidler til evt. (med-)finansiering: Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse, Regional fond, Erhvervsstyrelsen.

Involverede samarbejdspartnere: ECSMV-sekretariatet, Erhverv Randers, repræsentanter fra Ringkjøbing-Skjern, Skive og Aarhus kommune, Erhvervshus Midtjylland.

Vigtigste milepæle/delmål:

- Flere lokale virksomheder indgår i ECSMV-projektet, hvis ECSMV-sekretariatet siger god for det (indtil videre er målet om 25 screenede virksomheder nået) (slutter ca. okt. '22).
- Det regionale projektsekretariat evaluerer projektet
- Evt. indgåelse i nyt tværkommunalt samarbejde a la ECSMV, når dette afsluttes
- Der afholdes fyraftensmøder i ECSMV-regi, og derefter SMV Grøn-regi (bl.a. klimaregnskab, overskudsvarme, jordflytning)

Aktiviteter:

- Virksomheder screenes som en del af ECSMV-formatet
- Der henvises til SMV Grøn-projekt i samarbejde med Erhvervshus Midtjylland
- Videndeling, bl.a. i grønt erfa-netværk for erhvervskonsulenter ("Bæredygtig Herning") samt nyt fokus på bæredygtighed i det eksisterende netværk "Lokal koordineret samarbejde" (LKS, med repræsentanter fra Erhvervsskoler, Erhverv Randers, Jobcenter Erhverv, Randers Kommune m.fl.)
- Afdækning af mulighed for nyt tværkommunalt samarbejde a la ECSMV, herunder afdækning af puljer, midler og mulige samarbejder

Successtegn/indikatorer på projektets effekt: I alt har 25 (eller flere) lokale virksomheder deltaget i ECSMV-projektet ved at være screenet for potentialer for grøn omstilling.

Forventet sluttidspunkt (afsluttet eller i drift): ECSMV afsluttes ca. okt. '22.

Tiltag defineret i Klimaplan 2050:

- A. Tilrettelæggelse af bæredygtighedsopkvalificering for ledige
- B. Samarbejde om koordineret indsats for opkvalificering og match making

PROJEKT
I GANG

20A Projekt etableret: Kompetenceudviklingscenter v. Møbelcirklen

Projektejer: Tine Arensbach, Virksomhedsservicechef - tine.arendsbach@randers.dk
Projektleder: Maria Hulvej, kompetenceudviklings- og netværksansvarlig - maria.louise.hulvej@randers.dk

Styregruppe: Styregruppe: Jan Kjeldmann, Tine Arensbach, Helene Bækmark, Karen Balling Radmer.

Formål: At klæde ledige (ikke målgruppebetinget) på med grønne kompetencer, så de i højere grad end nu kan komme i betragtning til nuværende og fremtidige klimajobs i private og offentlige virksomheder (projekt finansieret gennem den kommunale beskæftigelsesindsats)

Relevante eksterne fonds-/puljemidler til evt. (med-)finansiering: -

Involverede samarbejdspartnere: Virksomhederne beliggende i Verdensmålshuset, JCREs virksomhedsrettede netværk. .

Vigtigste milepæle/delmål:

- 10 kursister tilknyttet kompetenceudviklingscenteret (april '22)
- Der vil altid være min. 10 pladser til kursister (løbende)
- 25 % af kursisterne har fået lønnede timer og er klædt på til at varetage lønnede timer/klimajobs (september '22)
- 50% af kursisterne har fået lønnede timer og er klædt på til klimajobs (dec. '22)
- 100 % af kursisterne har fået bæredygtige kompetencer og har fået udarbejdet en grøn kompetenceprofil, der kan bruges i deres videre jobsøgning (løbende)

- Vi afholder min. 10 arrangementer i løbet af året med fokus på formidling af bæredygtig produktion og ansættelser. Er sparringspartnere for virksomheder der ønsker at lave lignede projekter/tiltag (løbende)

Aktiviteter:

- Det sikres, at kandidaterne opnår praktiske kompetencer, samtidig med, at de individuelt klædes på med viden om bæredygtig produktion og ansættelser.
- Samarbejde med private virksomheder samt andre kommunale afdelinger om affaldsminimering (giver anledning til at tale verdensmål med kursisterne).
- Vi afholder, sammen med Kursisterne, forskellige arrangementer i huset for at fremme den grønne dagsorden og inspirere til klimatiltag i andre virksomheder.
- Samarbejde med Jobcenterets erhvervsafdeling for at få synliggjort kursisterne i forbindelse med rekruttering til lønnede timer/klimajobs.
- Benytte eget og Jobcenter Erhvervs virksomhedsrettede netværk til at formidle mulighederne i at arbejde aktivt med verdensmålene.

Successtegn/indikatorer på projektets effekt:

- 50 % af de kandidater, der er tilknyttet Møbelcirklen, får lønnede timer (klimajobs) (opgøres af projektleder)
- Flere kommuner og virksomheder er blevet inspireret til at ansætte medarbejdere i klimajobs eller at arbejde med bæredygtig opkvalificering af ledige, med udfordringer i arbejdsevnen (opgøres af projektleder)

Forventet sluttidspunkt (afsluttet eller i drift): 31/12 '22

20B Projekt etableret: Samarbejde om koordineret indsats for bæredygtigheds-opkvalificering og jobskabelse

Projektejer: Tine Arensbach Nielsen, Virksomhedsservicechef -

tine.arenbach@randers.dk

Projektleder: Camilla Gade, projektleder for det rummelige arbejdsmarked -

camilla.gade@randers.dk

Formål: Pilotprojekt i samarbejde med andre jobcentre, med fokus på at udvikle indhold og metode i forhold til at ruste ledige akademikere samt eksisterende medarbejdere til at bidrage til den grønne omstilling i virksomheder i Randers Kommune.

Relevante fonds-/puljemidler til evt. (med-)finansiering: Fx kompetence- og omstillingsfonde

Involverede samarbejdspartnere: Fx Erhvervsakademi Dania, Pluss Leadership eller anden uddannelsesinstitution. Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (STAR)

Vigtigste milepæle/delmål:

- Indgå kontrakt med uddannelsesinstitution om forløb i fx "ledelse af bæredygtighed" (inden 1/7 '22)
- Indgå aftale med jobcentre i andre kommuner, med mål om, at 10 ledige i alt deltager i pilotprojekt (heraf 3 fra Randers Kommune), STAR bidrager til kontakt (medio '22)
- Finde virksomheder, der ønsker at få tilkoblet en ledig akademiker, der har gennemgået et bæredygtigheds-opkvalificeringsforløb, samt og ledige akademikere (mindst 3 fra Randers), der kan indgå i forløbet (efterår '22).

Aktiviteter:

- Markedsafsøgning og trykprøvning – relevante uddannelsesforløb, behov hos virksomhederne (dialogmøde)
- Kampagne, proaktiv kontakt til virksomheder, i samarbejde med bl.a. Erhverv Randers.
- Skabe kontakt til ledige akademikere samt virksomheder på karrieredag i samarbejde mellem Jobcenter Randers Erhverv, Erhverv Randers, Erhverv og Bosætning (22/9 '22)

Succes tegn/indikatorer på projektets effekt: Antal forløb gennemført, med deltagelse af ledige akademikere, samt antal, der efterfølgende er kommet i job (Jobcenter Randers Erhvervs egen opgørelse).

Forventet sluttidspunkt (afsluttet eller i drift): Pilotprojektet forventes afsluttet ultimo 2022.

21 FREMME OMSTILLINGEN AF VEJGODSTRANSPORTEN

Tiltag defineret i Klimaplan 2050:

- A. Dialog, facilitering og planlægning til fremme af vejgodstransportens omstilling

Indsats endnu ikke påbegyndt:

- Projektet 21A Dialog, facilitering og planlægning til fremme af vejgodstransportens omstilling er udsat.

UDSAT

Tiltag defineret i Klimaplan 2050:

- [A. Videreudvikling af Randers Ressourcer](#)
- [B. Fremme af ressourceudveksling/industriel symbiose gennem kontakt og facilitering](#)
- [C. Udvikling af MakerSpace](#)

22A Projekt etableret: Videreudvikling af Randers Ressourcer

Projektejer: Alex Weinreich, chef for Erhverv & Bosætning - alex.weinreich@randers.dk

Projektleder: Karsten Boddum-Olesen, udviklingskonsulent - karsten.boddum-olesen@randers.dk

Formål: At fremme ressourceudveksling mellem virksomheder/organisationer.

Relevante fonds-/puljemidler til evt. (med-)finansiering: -

Vigtigste milepæle/delmål:

- Der er etableret gode rammer for udveksling af ressourcer (fx digital platform eller ressource-bytteplads)

Aktiviteter:

- Muligheder kortlægges, dialog med virksomheder om fx. afgiftsudfordringer (overskudsvarme)
- Interessenter kortlægges, der inviteres til dialogmøder
- Potentialerne i den digitale platform Randers Ressourcer (i regi af MakerSpace) afdækkes og udvikles evt. i et samarbejde
- Erhverv og Bosætning indtager en sekretariatsrolle for de deltagende virksomheder/organisationer

- Erfaringer fra Møbelcirklen bringes i spil - kan et lignende koncept etableres for private virksomheder/organisationer?
- Dialog med entreprenør, der kan huse en "ressource-bytteplads"

Successtegn/indikatorer på projektets effekt: Der er etableret en industrisymbiose i et geografisk område. En række virksomheder/organisationer indgår i et symbiosenetværk (Erhverv & Bosætnings egen kortlægning).

Forventet sluttidspunkt (afsluttet eller i drift): Uafklaret

PROJEKT
I GANG

Projekt endnu ikke igangsat

Projektet 22B Fremme af ressourceudveksling/industriel symbiose gennem kontakt og facilitering er udsat.

UDSAT

22C Projekt etableret: Udvikling af Randers Makerspace

Projektejer: Alex Weinreich, chef for Erhverv & Bosætning -
alex.weinreich@randers.dk

Projektleder: Karsten Boddum-Olesen, udviklingskonsulent -
karsten.boddum-olesen@randers.dk

Styregruppe: Alex Weinreich, Jakob Christensen (manager, Makerspace), Torben H. Bonde (VERDO), Anette Jelle (IT i VERDO), Elo H. Bromer (Danish Crown).

Formål: Randers Kommune skal være katalysator for, at ideer og virksomheder udvikles via input, sparring og viden i et fællesskab, der har fokus på købmandskab, produktion, håndværk, bæredygtighed og digitalisering.

Relevante fonds-/puljemidler til evt. (med-)finansiering: Underværker, Realdania

Involverede samarbejdspartnere: Jakob Christensen (manager, Makerspace), Torben H. Bonde (VERDO), Anette Jelle (IT i VERDO), Elo H. Bromer (Danish Crown).

Vigtigste milepæle/delmål:

- Der er indgået aftale med udlejer af lokale (1/6 '22)
- Forretningsplan færdig (forår '22)
- Nyt set-up for markedsføring (forår '22)
- Undersøge muligheder og behov, fundraising (efter sommerferie '22)
- Et fyldt Makerspace (okt. '22)
- Makerspace er en velfungerende del af et Verdensmålshus (efterår '22)

Aktiviteter:

- Forhandling med udlejer
- Udarbejde forretningsplan
- Workshop om tilgang til markedsføring og udarbejdelse af plan
- Der udarbejdes kontrakter med lejere og afholdes evt. konkurrence
- Workshop om Makerspace som en del af et Verdensmålshus

Successtegn/indikatorer på projektets effekt: Alle m2 er udlejet i Makerspace (info fås fra ressourceperson i Makerspace).

Forventet sluttidspunkt (afsluttet eller i drift): Makerspace forventes i fuld drift som del af Verdensmålshus i 2024.

TILTAG – BÆREDYGTIG LEVEVIS (TEMA 5)

23 FREMME BÆREDYGTIG LEVEVIS

Tiltag defineret i Klimaplan 2050:

- A. Grønne borgerkræfter samles, inspireres og synliggøres i en Klimaliga
- B. Informationskampagner, rådgivning og samarbejder
- C. Borgerne bygger cases til festugen

UDSAT

Indsats endnu ikke påbegyndt:

- Projektet **23B Grønne borgerkræfter samles, inspireres og synliggøres i en Klimaliga** er udsat.

I FOKUS

Vedr. 23B Informationskampagner, rådgivning og samarbejder

Tiltaget er delvist i drift. Platformen Klimaliga.dk (en del af Randers.dk) udbygges løbende, med information, gode råd og spot på bæredygtige cases.

Under Verdensmålsfestivalen d. 29/4 er der spot på skovrejsning, elladestandere, cyklisme, genbrug og affald m.m.

Der etableres løbende samarbejder, bl.a. med Verdensmålsskoler, lodsejere og varmforsyningen. Der vil være fortløbende fokus på indsatsen i Klimasekretariatet og blandt klimaindsatsens projektledere (Klimaagenterne).

23C Projekt etableret: Fokus på bæredygtighed til Randers Festuge

Projektejer: Mette Bertelsen, eventchef/Michael Kielsgaard Engelsbæk, chef for Politik, Jura og Kommunikation - michael.kielsgaard.engelsbaek@randers.dk
Projektleder: Mette Bertelsen, eventchef - mette.bertelsen@randers.dk

Styregruppe: Bestyrelsen for Randers Festuge

Formål: At bruge festugen til at inspirere til klimahandling, både for byens arrangører, gæster, beslutningstagere, virksomheder, sponsorer og organisationer. Et gennemgående tema kan være "bæredygtig handling skaber forvandling!". Det kan også bidrage til at styrke festugens profil.

Involverede samarbejdspartnere: Involverede i Randers Festuge
Relevante fonds-/puljemidler til evt. (med-)finansiering: -

Vigtigste milepæle/delmål:

- Der tages beslutning om videre handlinger i styregruppen for Festugen
- Potentielle partnere er udpeget
- Festuge-aktører har fokus på grøn omstilling i deres arrangementer/forretning

Aktiviteter:

- at kortlægge, hvad der allerede gøres hos deltagende aktører, restauranter, foreninger, kulturinstitutioner mv., så der skabes et overblik
- at udvælge og samle potentielle partnere til en workshop
- at vi via tilsagn om økonomisk tilskud opmuntrer aktørerne til at gøre overvejelser om grøn omstilling i deres respektive arrangementer/forretning

Succestegn/indikatorer på projektets effekt: Eksempler på Festuge-aktørers fokus på bæredygtighed i arrangementer/forretning (Eventsekretariatets opgørelse).

Forventet sluttidspunkt (afsluttet eller i drift): Første festuge med fokus på bæredygtighed finder sted aug. '23. Derefter fortsættes indsats til fremtidige Festuger.

Tiltag defineret i Klimaplan 2050:

- A. Kommune- og lokalplanlægning med fokus på rammer for bæredygtighed
- B. Eksperimenterende områder for bæredygtighed i Flodbyen Randers

PROJEKT
I GANG

24A Projekt etableret: Bæredygtighed i kommune- og lokalplanlægning, med fokus på rammer for bæredygtighed

Projektejer: Lone Ahlmann Mossin, Planchef - lone.ahlmann.mossin@randers.dk

Projektleder: Louise Maria Christensen - louise.maria.christensen@randers.dk

Formål: Inden for lovens rammer skal vi sikre og arbejde for bæredygtighed i vores planlægning.

Relevante fonds-/puljemidler til evt. (med-)finansiering: -

Involverede samarbejdspartnere: -

Vigtigste milepæle/delmål:

- Mulighed for at implementere bæredygtige tiltag i projekterne skal være undersøgt i dialog med bygherre (løbende)
- Muligheden for at DGNB-certificere byområder skal være understøttet i forbindelse med planlægning (løbende)
- Fraselager (skabeloner/tekstforslag til lokalplaner) er opdateret, med bestemmelser, der kan være med til at understøtte bæredygtige tiltag

Projektaktiviteter:

- Vi påvirker lovgivningsprocesser i bæredygtig retning (løbende)
- Vi deltager i tværkommunale netværk og faglige arrangementer, og videndeler med kolleger for at sikre fælles grundlag (løbende)

- Vi skal understøtte mulighed for bæredygtige tiltag i vores planlægning inden for lovgivningens rammer (løbende)
- Vi synliggør bæredygtighed i dialog med bygherre (inspireret af DGNB)

Successtegn/indikatorer på projektets effekt: Milepælene er implementeret gennem div. uddannelser, fraser og procedurer.

Forventet sluttidspunkt (afsluttet eller i drift): Løbende fokus frem mod 2030.

Vedr. 24B Eksperimenterende områder for bæredygtighed i Flodbyen Randers:

Programleder: Malene Lauge Nielsen – malene.lauge.nielsen@randers.dk

Programleder: Jimmi Joensen – jimmi.joensen@randers.dk

Randers Kommune har i 2021-22 gennemført et udbud for at finde en partner til et arealudviklingselskab for de første etaper af Flodbyen. Vinderen af udbuddet blev AP Ejendomme, og der er indgået en aftale, der har en værdi på over 1 milliard kroner.

AP Pension ejer 51 procent af selskabet, mens Randers Kommune ejer de øvrige 49 procent.

Projektet skal over en 30-årig periode omdanne Flodbyen Randers fra havneområde til en moderne og central bydel lige ved Gudenåens munding ved Randers Fjord.

I forbindelse med udviklingsplanen for Flodbyen blev der udarbejdet 6 bæredygtighedsstrategier for Flodbyen Randers som fundament for byudviklingen. Flodbyen er spydspidsen i kommunens ambition om at blive byen med landets mindste ressourceaftryk pr. indbygger, og med udgangspunkt i FN's Verdensmål vil der være fokus på både social, klima-, natur- og miljømæssig samt ressourcemæssig bæredygtighed.

- Vi skriver historie nu. Udviklingen tager fart i Randers, når vi nu udvikler det største og bedst beliggende havneområde i landet. Det vil samtidig transformere hele Randers. Vi kommer til at udvikle med respekt for mennesker, lys, luft og natur. Samtidig udvikler vi i respekt for bæredygtighed på højeste niveau og med afsæt i, at vi med en stærk klimasikring fortsat kan bo ved vandet, siger Torben Hansen, borgmester i Randers Kommune, og fortsætter:

- Udviklingen af Flodbyen Randers er et meget vigtigt projekt for os som kommune og by. Det vil også have stor betydning for at kunne rumme nye borgere og virksomheder i kommunen. I vores søgen efter en samarbejdspartner for Flodbyen Randers har det blandt andet været vigtigt for os, at det er en ejendomsinvestor, som har vist, at den er i stand til at håndtere meget store byudviklingsprojekter, og som samtidig sætter bæredygtighed og klimaet højt i sit arbejde.

Flodbyen Randers strækker sig over ca. 59 hektar, og det samlede areal til byudvikling omfatter et grundareal på 245.000 m².

- Som byudviklingsprojekt er Flodbyen Randers med sin placering ved Gudenåen noget ganske særligt, da projektet rummer nogle særdeles attraktive grunde, der giver mulighed for at udvikle byen indefra. De nuværende havnearealer giver en unik mulighed for at skabe sammenhænge mellem historie, by og natur og vil samtidig binde Randers bedre sammen på hver sin side af Gudenåen. Det er et projekt, som vi tror på, vil give stor værdi for begge parter, lyder det fra Peter Olsson, adm. Direktør i AP Ejendomme.

Se mere om det store byudviklingsprojekt, som skal blive et fyrtårn for bæredygtig byudvikling, her: www.randers.dk/udvikling-by-og-land/byudvikling/flodbyen-randers.

Tiltag defineret i Klimaplan 2050:

- A. Interessenter samles om udvikling af bofællesskaber/boligklynger
- B. Samtænkning af funktioner og delte kvadratmeter

PROJEKT
I GANG

25A Projekt etableret: Bæredygtige, deleøkonomiske og fællesskabende boformer

Projektejer: Alex Weinreich, chef for Erhverv & Bosætning -

alex.weinreich@randers.dk

Projektleder: Mari-Louise Olsson Hattesen, bosætningskoordinator -

mari-louise.olsson.hattesen@randers.dk

Formål: Øget bosætning samt bæredygtig byudvikling og levevis ved at understøtte etablering af bæredygtige og fællesskabsorienterede boformer: Klima og miljømæssig bæredygtighed (skånsomt byggeri og klimavenlig adfærd). Social bæredygtighed (fællesskaber, diversitet og brugerinddragelse). Økonomisk bæredygtighed (deling af, og udnyttelse af, ressourcer til gavn for samfund og for den enkelte).

Relevante fonds-/puljemidler til evt. (med-)finansiering: RealDania, OK-fonden, Sallingfonden, Nordea Fonden og Region Midt.

Involverede samarbejdspartnere: Region Midt og Almenr (kompetenceudvikling).

Vigtigste milepæle/delmål:

- Identificere muligheder, barrierer og kriterier for etablering af levedygtige bofællesskaber og andre bæredygtige boformer (løbende i '22)
- Udpegning af grunde og eksisterende bygningsmasse velegnet til bofællesskaber ud fra opstillede kriterier (Apr-aug '22)
- Politisk ejerskab og forståelse for bofællesskaber som middel til at fremme tilflytning og bæredygtighed (løbende i '22)
- Udbud af kommunalt ejet grund med kravsspecifikationer, der er velegnet til etablering af bæredygtige bofællesskaber og alternativer boformer ('22)
- Dannelse af de kommende fællesskaber, som skal leve i bofællesskaberne

- Etablering af nye bæredygtige bofællesskaber og alternative boformer

Projektaktiviteter:

- Tværkommunalt netværk og temadage. Fælles kompetenceudvikling og vidensdeling, der understøtter etablering af bofællesskaber.
- Taskforce. Sparring og vejledning stilles til rådighed for interesserede aktører. Udvikle servicedesign, der baner og viser vejen for opførelse af bofællesskaber.
- Studietur for Landdistriktsudvalget med fokus på bofællesskaber som driver for landdistriktsudvikling og levedygtige lokalsamfund.
- Kick-off konference om bæredygtige og fællesskabsorienterede boformer, hvor udpegninger, taskforce og kommende projekter præsenteres.
- Kommunikation. Udvikling af Randers Kommunes eksisterende website om bofællesskaber med en digital vidensbank med adgang til inspiration, guides, aktører, udpegninger og projekter.
- Facilitere dannelse af fællesskaber og identificere indsatser til den videre understøttelse af bæredygtige bofællesskaber.

Successtegn/indikatorer på projektets effekt: Etablering af nye bæredygtige bofællesskaber (optælling af nye bofællesskaber - Erhverv og Bosætning)

Forventet sluttidspunkt (afsluttet eller i drift): 2030.

Indsats endnu ikke påbegyndt:

- Projektet 25B Samtænkning af funktioner og delte kvadratmeter er udsat.

UDSAT

26 FREMME GENBRUG/GENANVENDELSE

Tiltag defineret i Klimaplan 2050:

- A. Afsøge og udfolde muligheder for at dele maskiner, ressourcer og funktioner
- B. Udbrede kendskabet til eksisterende kommunale tiltag
- C. Affalds- og Ressourceplanens tiltag

UDSAT

Indsats endnu ikke påbegyndt:

- Projektet **26A Afsøge og udfolde muligheder for at dele maskiner, ressourcer og funktioner**, er udsat.

Vedr. 26B Udbrede kendskabet til eksisterende tiltag:

Indgår i de etablerede indsatser **23B Informationskampagner, rådgivning og samarbejder** og **29A Grønne budskaber i bosætningsindsatsen**.

Case: Verdensmålsfestival i Randers

Den 29/4 blev der afholdt Verdensmålsfestival i Randers. På tværs af uddannelsesinstitutioner, civile organisationer, en mangfoldighed af afdelinger i Randers Kommune og private virksomheder blev der udbredt verdensmål, scoret verdensmål (sammen med Randers FC), bestemt arter, tjekket madpakker for CO2-aftryk og smagt på gourmetmad lavet af overskudsmad. Borgere blev klogere på andre kulturer, og havde det sjovt undervejs.

I dagens anledning løb temamødet 'Skovrejsning i Fællesskab' af stablen, hvor både lokale og nationale aktører deltog. På temamødet indgik deltagerne i oplæg og workshops, hvilket resulterede i en række erfaringer og ideer til, hvordan Randers Kommune kommer vellykket i mål med en skovstrategi. Her var oplæg fra forsker på Københavns Universitet, Velas, Landboforeningen Kronjylland og Klimaskovfonden. Arrangementet blev faciliteret af Klimaakademiets Kommunekaravane, støttet af Energifonden.

Dagen bød også på et fyraftensmøde om bæredygtig business. Virksomheder blev inviteret til et inspirationsarrangement om, hvordan bæredygtighed og verdensmål kan danne grundlag for vækst i virksomhederne. Auma Obama, den internationalt anerkendte aktivist og fortaler for bæredygtighed og socialansvarlighed, var engageret til at inspirere med oplægget "Giv fremtiden til de unge", hvor virksomhederne kunne blive kloge på, hvordan de unges potentiale kan forløses til at gøre en verdensomspændende forskel.

Det var Randers Kommune og Randers Cityforening, der sammen inviterede til Verdensmålsfestival, hvor man kunne møde en lang række lokale virksomheder, foreninger og institutioner, som på hver sin måde arbejder med verdensmål. Derudover bød dagen på sang og musik, debatter og kunst.

Vedr. 26C Affalds- og Ressourceplanens tiltag:

Fem markante initiativer baner vejen for en mere bæredygtig ressource- og affaldsstrategi

De 10 fraktioner. Fremtidens genbrugsplads. Bæredygtig affaldsindsamling i Randers Midtby. Uddannelse indenfor bæredygtighed. Og et nyt såkaldt bæredygtighedshus. Dette er navnene på fem markante initiativer, der skal være med til at løfte ressource- og affaldsindsatsen i Randers Kommune ind i en mere bæredygtig fremtid.

Fem markante initiativer

I fremtiden skal affaldet i Randers Kommune opdeles i 10 fraktioner – også kaldet affaldstyper. De ti fraktioner er en politisk aftale om en ny organisering af affaldssektoren, som skal sørge for, at genanvendelsen af vores affald fremover strømlines og øges ved ens indsamling af ti fraktioner; mad-, papir-, pap-, metal-, glas-, plast-, tekstilaffald, mad- og drikkekartoner, restaffald og farligt affald. Kravet stilles fra 1. juli 2021. I Randers opfylder vi det gennem vores henteordning, hvor vi indsamler alle fraktioner ved husstanden. Undtaget er mad- og drikkekartoner, tekstiler og pap. Disse afhentes gennem henteordningen storskrald.

Fremtidens genbrugsplads handler om at optimere og indrette genbrugspladsen på en måde, så borgeren bliver påvirket til at træffe det gode valg i forhold til affaldssortering. Vi taler her om et adfærdsdesign, hvor borgerne ansøres til at sortere affaldet, inden det ryger i til "rest efter sortering" eller "deponi". Dette øger genanvendelsesprocenten, da borgeren først skal "på besøg" ved de andre containere. Og så giver det god mening – både klimamæssigt og økonomisk.

Når vi indsamler affald i midtbyen, skal vi forsøge at gøre det på den mest hensigtsmæssige måde. Det er det, vi kalder for bæredygtig affaldsindsamling.

I Randers midtby har vi mange baggårde, hvor der ikke er tilstrækkelig plads til det antal beholdere, der er nødvendigt for at opfylde de fremtidige sorteringskrav. En undergrundsstation kan være en løsning, der kan imødekomme kravene til den fremtidige affaldssortering. En af fordelene ved denne løsning er, at en undergrundsstation kan dække langt flere boligenheder, end enkelte beholdere kan – og den kan dermed også placeres mere hensigtsmæssigt.

Nu og i fremtiden er det afgørende, at vi formidler vores viden om affaldsressourcer til børn og unge, sådan at de bliver klædt ordentligt på til fremtiden. Uddannelse indenfor bæredygtighed handler i den her sammenhæng om at affaldsforebygge. Her skal vi bl.a. understøtte de initiativer, der allerede findes.

Med idéen om et bæredygtighedshus (*Sustain*) midt i Randers ønsker vi at skabe et videns- strategi- og oplevelsescenter, hvor vi samler grønt iværksætter, innovation og den nyeste forskning inden for bæredygtighed.

Den brede tilslutning er vejen frem

Ressource- og Affaldsplanens vision er at favne bredt og bygge bro mellem offentlige og private initiativer. Løsningerne skal vi finde i fællesskab og ved hjælp af hinandens kompetencer. Det er i samarbejdet og dialogen mellem kollegaer, politikere, virksomheder, borgere og foreninger, at vi sikrer en bred tilslutning til initiativerne.

Processen er nu i fuld gang. Det videre forløb herfra er, at planen skal behandles i Miljø- og Teknikudvalget den 29/8. Derefter skal den i høring i 8 uger og så i Miljø og Teknikudvalget igen den 31/10. Den 14/11 skal planen til afstemning i Byrådet..

Læs mere om affalds- og ressourceplanen her: kortlink.dk/affaldsplan/2f95e

Tiltag defineret i Klimaplan 2050:

- A. Kommunale tilskud til bæredygtige projekter
- B. Kommunale bonus-tilskud til foreninger, der fremmer den grønne bevægelse
- C. Samarbejde/partnerskaber med idrætten

PROJEKT
I GANG

27A-1 Projekt etableret: Bæredygtighed i tilskudsordninger på fritidsområdet

Projektejer: Claus Engstrup, kultur- og fritidschef, claus.engstrup@randers.dk

Projektleder: Birgitte Strøbeck Pedersen, fritidskonsulent, bsp@randers.dk

Relevante fonds-puljemidler til evt. (med-)finansiering: Der er ingen nye midler i dette projekt, men udelukkende tale om ændring af kriterier for tildeling af eksisterende kommunalt tilskud til foreningers projekter.

Involverede samarbejdspartnere: Udkast drøftes med relevante foreningssamvirker, folkeoplysningsudvalget samt sundheds-, idræts- og kultur udvalget.

Vigtigste milepæle/delmål:

- Senest på møde i folkeoplysningsudvalget samt sundheds-, idræts- og kultur udvalgets møde den 7. december 2022 er relevante tilskudsordninger opdaterede.

Aktiviteter:

- Facilitetsstrategi er opdateret i forhold til bæredygtighed på møde i byrådet januar 2022
- Kriterier i relevante tilskudsmuligheder tilrettes i forhold til bæredygtighed
  - 1) breddeidrætsmidler til udstyr
  - 2) udviklingspuljen
  - 3) anlægsmidler til klubhuse og idrætsfaciliteter via facilitetskonferencen 5. april 2022

- Kultur og fritidsafdelingen er inviteret til at holde oplæg på en konference arrangeret af DIF i samarbejde med Kommunernes Landsforening om, hvordan Randers Kommune arbejder med bæredygtighed på foreningsområdet.

Successtegn/indikatorer på projektets effekt:

- At facilitetsstrategien opdateres januar 2022
- At relevante kriterier er opdaterede i forhold til bæredygtighed
- At Randers Kommune gennem invitationer og artikler får opmærksomhed hos forbund, fonde, andre kommuner og øvrige samarbejdspartnere.

Forventet sluttidspunkt (afsluttet eller i drift): Den 7. december 2022

UDSAT

Indsats endnu ikke påbegyndt:

- Projektet **27B Kommunale bonus-tilskud til foreninger, der fremmer den grønne bevægelse**, er udsat.

27A-2 Projekt etableret: Tilskud til bæredygtige projekter i ikke-folkeoplysende foreninger

Projektejer: Alex Weinreich, chef for Erhverv & Bosætning -
alex.weinreich@randers.dk

Projektleder: Line Marie Sørensen, udviklingskonsulent -
line.marie.sorensen@randers.dk

Formål: At fremme bæredygtige projekter i ikke-folkeoplysende foreninger.

Relevante fonds-puljemidler til evt. (med-)finansiering: Landsbypuljen

Involverede samarbejdspartnere: Lokale ikke-folkeoplysende foreninger

Vigtigste milepæle/delmål:

- Klima/bæredygtighed indarbejdes evt. i uddelingskriterierne for Landsbypuljen (herunder midler til borgerbudgettering), efter politisk ønske (efterår '22)
- Det evalueres, hvorvidt uddelingen af midler fra Landsbypuljen evt. har fremmet bæredygtige projekter i foreningerne (sommer '23)

Aktiviteter:

- Landdistriktservice undersøger muligheder og udfordringer/barrierer i forhold til bæredygtige projekter, i dialog med foreningerne (løbende)
- Ved revision af landdistriktspolitikken tages stilling til muligheder for at fremme bæredygtige projekter i de ikke-folkeoplysende foreninger (forår/sommer '22)
- Foreningerne får info om/inspiration til bæredygtige projekter gennem Landdistriktservice og evt. arrangementer for foreningerne (ultimo '22)

Successtegn/indikatorer på projektets effekt: At foreninger har søgt - og modtaget - midler fra Landsbypuljen til bæredygtige projekter (opgøres af Erhverv & Bosætning)

Forventet sluttidspunkt (afsluttet eller i drift): I drift medio '23

Case: Bæredygtig dannelse på skoleskemaet og i børnehøjde

På skoleområdet og i dagtilbud i Randers Kommune arbejdes der med en række indsatser omkring klima/verdensmål som en del af en spirende bæredygtig dannelse - ofte i samarbejde med skoletjenester/eksterne samarbejdspartnere.

Netop verdensmåls- og klimaundervisningen giver mulighed for et udbytterigt samarbejde med eksterne partnere, da eleverne får lejlighed til i praksis at opleve betydningen og værdien af de bæredygtighedsindsatser, som har indflydelse på deres hverdag. Samarbejdet styrker desuden arbejdet med Åben Skole, som er en lovmæssig forpligtelse på folkeskolerne.

For eksempel har Affaldsskolen et forløb, som hedder "Hvad sker der med dit affald?". Forløbet er målrettet til 0.-6. klasse og er knyttet til verdensmål nr. 4, 11, 12 og 13. Et andet eksempel er "Naturens Uge", som løber af stablen hvert år i uge 36, og som understøtter elevernes forståelse af og kontakt til naturen. "Naturens Uge" er arrangeret af Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådet. I efteråret 2021 deltog knap 5000 børn fra Randers Kommune.

Samtidig er der vægt på, at arbejdet med klima og verdensmål i stigende grad integreres i undervisningen - særligt dér, hvor det giver mening for den enkelte skole. På den måde kan indsatserne udvikles og forankres lokalt og tage afsæt i den nysgerrighed, eleverne har.

På dagtilbudsområdet er det overordnede fokus at skabe viden om klima og bæredygtighed i børnehøjde. Det sker gennem arbejdet med den styrkede pædagogiske læreplan og særligt under temaet "Natur, udeliv og science". Her er der fokus på at inddrage børnene i forskellige lege og aktiviteter, der er med til at understøtte børns bæredygtige dannelse.

Blandt tiltagene er bl.a. opførelsen af en ny daginstitution ved navn Munkdrup, der skal have sanselige læringsmiljøer som omdrejningspunkt. Fokus er her på, at børnene lærer og forstår, at vi/de er en del af en miljøbelastning, udfordring og løsning.

I det fremadrettede arbejde med klimaindsatsen er der fokus på, at bæredygtig dannelse bliver en integreret del af det pædagogiske arbejde. Der er allerede flere projekter på dagtilbudsområdet planlagt, hvor verdensmålene vil indgå.

27C Projekt etableret: Bæredygtig idræt i Randers

Projektejer: Claus Engstrup, kultur- og fritidschef, claus.engstrup@randers.dk
 Projektleder: Birgitte Strøbeck Pedersen, fritidskonsulent, bsp@randers.dk
 Styregruppe: Chefer fra Kultur og Fritid, Randers FC, Water & Wellness, Arena Randers

Relevante fonds-puljemidler til evt. (med-)finansiering: Ingen

Involverede samarbejdspartnere: Primære: Randers FC, Water & Wellness, Arena Randers samt lokale folkeoplysende foreninger og idrætshaller. Sekundære: idrætsforbundene DIF og DGI, Nordea-fonden samt andre nationale aktører

Vigtigste milepæle/delmål:

- Partnerskabsaftale underskrevet (efterår 2021)
- Evaluering af BiiR ved projektafslutning 2023.

Aktiviteter:

- BiiR parternes indsatser beskrives til halvårige styregruppemøder
- BiiR præsenteres for foreninger og haller på facilitetskonference 5. april 2022 samt i nyhedsbreve fra Kultur og fritid og i nyheder på Randers.dk
- Fokus på affaldshåndtering og rengøring hos partnerskabet og i foreninger og haller
- Inspirationsside til foreninger og idrætshaller om bæredygtighed er opført på Klimaliga.dk

- Genbrugssport (startet i kultur og fritid i 2013) revitaliseres i samarbejde med Bysekretariatet, alle idrætshaller i Randers Kommune samt Randers FC (Genbrugssport = Glemte og ikke afhentet idrætstøj og idrætsudstyr i idrætshaller indsamles og foræres væk fra en central hos Bysekretariatet)
- Deltagelse på verdensmålsfestival med BiiR og Genbrugssport

Successtegn/indikatorer på projektets effekt:

- At parterne i partnerskabet får gennemført deres respektive initiativer.
- At Genbrugssport for indsamlet idrætstøj og udstyr regelmæssigt fra alle haller og at der er stigende besøgstal i Genbrugssport.
- At siden på Klimaliga.dk har stigende besøgstal.
- At siden Klimaliga.dk løbende vedligeholdes med nye input.
- Stigende interesse fra foreninger og idrætshaller og der implementering af flere af BiiR's erfaringer.

Forventet sluttidspunkt (afsluttet eller i drift): Efterår 2023.

Tiltag defineret i Klimaplan 2050:

- A. Temaue i skoler og daginstitutioner

PROJEKT
I GANG

28A-1 Projekt etableret: Kompetenceudvikling af bæredygtighedsaktører på alle kommunens folkeskoler

Projektejer 1: Carsten Fredslund Andersen, Skolechef -
carsten.fredslund.andersen@randers.dk

Projektejer 2: Lone Thomsen, Leder af Skolernes Udviklingscenter -
lone.thomsen@randers.dk

Projektleder: Mette Givskov Hansen, læringskonsulent hos Skolernes
Udviklingscenter - mette.givskov.hansen@randers.dk

Styregruppe: Carsten Fredslund Andersen, Lone Thomsen.

Formål: Målet er, at de deltagende lærere er med til at udvikle skolen, faget og undervisningen i en mere bæredygtig retning. På skoleområdet har bæredygtighed fyldt længe, og med aktørforløbet ønskes det at give de enkelte skoler mulighed for både at udvikle fagfaglig praksis på egen skole og samarbejde på tværs af skoler, når bæredygtighed og verdensmål skal på dagsordenen.

Relevante fonds- og puljemidler til evt. (med-)finansiering: Statslige kompetenceudviklingsmidler

Involverede samarbejdspartnere: VIA University College, samarbejdspartnere i og udenfor Randers Kommune, særligt eksterne læringstilbud.

Vigtigste milepæle/delmål:

- Analyse af, hvordan skolerne arbejder med bæredygtighed på nuværende tidspunkt (aug. '22)
- Forståelse af bæredygtighed i bredt perspektiv med fokus på dannelse, og særligt hvordan der kan arbejdes med temaet i fagene. Præsentation af de kommunale

tiltag på området (aug. '22)

- Inddragelse af eksterne læringsmiljøer og samarbejdspartnere, så der er bredt kendskab til potentialer, tilbud og muligheder (efterår '22)
- Planlægning og afprøvning af forløb i aktionslæringsperspektiv, efterfulgt af formidling til kollegaer om gode læringsforløb om bæredygtighed (dec. '22)
- Aktøren er en del af et aktionslæringsforløb, som foregår på tværs af skoler og evt. fag (efterår '22)
- Understøttelse af aktørforløbet ses som en væsentlig markør i kommunens arbejde med klima og bæredygtighed (efterår '22)

Aktiviteter:

- Aktøren vil være en del af et særlig tilrettelagt aktionslæringsforløb.
- Aktørerne vil besøge eksterne læringsmiljøer og samarbejdspartnere
- At skolerne er synlige i de kommunale initiativer om klima og bæredygtighed
- Aktørerne deltager i kommunalt netværk med fokus på vidensdeling og erfaringsudveksling.

Successtegn/indikatorer på projektets effekt:

- At aktøren oplever tegn på, at der sker udvikling af bæredygtighed i egen praksis, på egen skole og på tværs af kommunens skoler. Samt at aktøren har viden om kommunens klima og bæredygtighedsindsatser (fra aktionslæringsforløbene)
- Feedback fra aktør og leder, løbende evaluering af de enkelte undervisningsgange + data fra aktørernes aktionslæringsforløb

Projektets forventede sluttidspunkt: Aktørforløbet afsluttes medio januar 2023. Der vil efterfølgende være løbende opfølgning og tilbud til skolerne i forhold til aktiviteter og forløb.

28A-2 Projekt etableret: Bæredygtig dannelse på dagtilbudsområdet

Projektejer: Lars Lynghøj, Dagtilbudschef - lars.lynghoj@randers.dk

Projektleder: Mette Skovgaard Jensen, Pædagogisk konsulent - mette.skovgaard.jensen@randers.dk

Formål: At børn forankrer værdier og viden i egen personlighed, så de som menneske kan orientere sig og handle hensynsfuldt, kritisk og demokratisk i en global verden. Hertil er formålet, at børnene senere i livet evner at indgå i forpligtende fællesskaber og samhørighed med, og integration i, samfundet, som en demokratisk og ansvarsfuld samfundsborger.

Den pædagogiske praksis skaber læringsmiljøer med afsæt i den styrkede pædagogiske læreplan, så børn både gennem leg og aktivitet oplever forbundethed til en global verden.

Relevante fonds-/puljemidler til evt. (med-)finansiering: -

Involverede samarbejdspartnere: -

Vigtigste milepæle/delmål:

- Fælles strategi for videre proces og tiltag på det samlede dagtilbudsområde (maj '22)
- Forløb og projekter i institutioner med afsæt i FN's verdensmål faciliteret af Faglige fyrtårne (hvert år)
- Årlig Verdensmålsuge dagtilbudsområderne på tværs (hvert år)

- Bæredygtig pædagogik – praktikere får greb om forståelsen af begrebet i en praksisnær kontekst (årshjul '23)
- Forvaltningen sikrer en opmærksomhed på den overordnede klimaindsats. Verdensmålene har indpas i temadage/workshops (løbende)
- Ud og lær – platform med mangeartede projekter, forløb og tilbud med afsæt i bæredygtighed (løbende)
- Pædagogisk praksis skaber læringsmiljøer, der understøtter barnets trivsel, udvikling, læring og dannelse der relaterer sig ind i FN's verdensmål (løbende)

Projektaktiviteter:

- Dagtilbudsledere og pædagogiske ledere sikrer, at den enkelte institution, dagplejer og ressourcegruppe faciliterer læringsmiljøer, der understøtter barnets trivsel, udvikling, læring og dannelse.
- Årlige arbejdsgruppemøder
- Inspirationsmateriale til arbejdet med bæredygtig dannelse (nyhedsbrev, artikler) deles med institutioner, dagplejen og ressourcegrupper på tværs.
- Evaluering af bæredygtige læringsmiljøer

Successtegn/indikatorer på projektets effekt: FN's verdensmål har indpas i de pædagogiske læringsmiljøer. Børn handler hensynsfuldt, kritisk og demokratisk i de miljøer og fællesskaber, de indgår i og er en del af.

Forventet sluttidspunkt (afsluttet eller i drift): 2030, vedvarende opmærksomhed.

Tiltag defineret i Klimaplan 2050:

- A. Grønne budskaber som del af kommunes brandingindsats

PROJEKT
I GANG

29A Projekt etableret: Grønne budskaber i bosætningsindsatsen

Projektejer: Alex Weinreich, chef for Erhverv & Bosætning -
alex.weinreich@randers.dk

Projektleder: Mari-Louise Olsson Hattesen, bosætningskoordinator -
mari-louise.olsson.hattesen@randers.dk

Formål: Et grønt omdømme, som driver for øget bosætning i Randers Kommune.

Vores evne til at tiltrække nye borgere er afhængig af, at Randers Kommunes grønne profil kommunikerer i bosætningsindsatser. Målet for den kommunikative indsats er synliggøre bevægelsen mod et bæredygtigt Randers med et hovedbudskab om, at det skal være let at leve bæredygtigt i Randers.

Relevante fonde/puljer til evt. (med-)finansiering: -

Involverede samarbejdspartnere: -

Vigtigste milepæle/delmål:

- Dokumentere og kortlægge Randers Kommunes nuværende grønne omdømme.
- Indsigt i den nuværende mellemkommunale konkurrencesituation på grønne budskaber.
- De grønne kernefortællinger afføder interesse fra målgrupper og et grønnere omdømme.
- Øget kendskab til Randers Kommunes frontløber-positioner i den grønne omstilling.

Aktiviteter:

- Omdømmemålinger anvendes til at skærpe kommunikative indsatser og måle deres effekt.
- Konkurrentanalyser skal generere indsigter, der styrker og differentierer vores grønne budskaber.
- Identificere væsentlige grønne kernefortællinger og deres tone-of-voice med udgangspunkt i målgrupperne.
- Udarbejde kommunikations-strategi og kommunikationsplan for grønne budskaber.
- Udarbejde retningslinjer for Randers Kommunes arbejde med klimakommunikation. Modarbejde green washing ved at sikre, at der bag de kommunikative indsatser er reel handling.

Succestegn/indikatorer på projektets effekt: Gennem løbende omdømmeanalyser kan de kommunikative indsatseres effekt måles.

Forventet sluttidspunkt (afsluttet eller i drift): 2030?

TILTAG – KOMMUNEN SOM KONCERN (TEMA 6)

30 KOMMUNALE BILER OG SPECIALMASKINER PÅ EL/BRINT

Tiltag defineret i Klimaplan 2050:

- [A. Udarbejdelse af udskiftningsplan](#)
- [B. Indkøb/leasing af el- eller brintbiler](#)
- [C. Udfasning af fossile specialmaskiner](#)

30A Projekt etableret: Etableret projekt: Strategi og handleplan for bæredygtig transport i Randers Kommune (som koncern)

Projektejer: Lars Sønderby, Økonomidirektør - lars.sonderby@randers.dk

Projektleder: Birgitte Wendelboe Stobberup, specialkonsulent -

birgitte.wendelboe.stobberup@randers.dk

Styregruppe: Sekretariatschefgruppen

Formål: At sætte den strategiske ramme for, hvordan kommunen nedbringer klimaafttrykket fra den transport, der foretages som en del af kommunens opgavevaretagelse.

Relevante fonds-/puljemidler til evt. (med-)finansiering: -

Involverede samarbejdspartnere: Brancheorganisationer (fx Dansk Person Transport), leverandører, producenter, KL og nabokommuner.

Hvilke temaer er omfattet: Det afklares, hvordan snittet skal være mellem denne strategi og strategien for bæredygtige indkøb ift. indkøb af transport og transportrelaterede ydelser. Afhængig af afgrænsningen vil temaer være: Visiteret personbefordring, udarbejdelse af udskiftningsplan for elektrificering af egen bilflåde (herunder afklaring omkring ladestander-infrastruktur), begrænsning af medarbejderes antal kørte km samt afskaffelse/minimering af tjenesterejser med fly
Obs: Arbejdet med strategien igangsættes, når strategien for bæredygtige indkøb (inkl. en revideret indkøbspolitik) er på plads, da disse er overordnede og

I FOKUS

Vedr. 30B: Indkøb/leasing af el- eller brintbiler:

Strategi og handleplan for bæredygtig transport i Randers Kommune kommer til at sætte retningen for indkøb/leasing af el- eller brintbiler, når den er udarbejdet. I mellemtiden udskiftes dele af bilflåden, bl.a. i hjemmeplejen.

PROJEKT I GANG

rammesættende for arbejdet med transportområdet.

Hvad er ikke omfattet: Snittet mellem denne strategi og strategien for bæredygtige indkøb (ift. indkøb af transport og transportrelaterede ydelser) samt strategi og handleplan for offentlig tilgængelig ladeinfrastruktur skal afklares.

Aktiviteter for at sikre forankring og ejerskab:

- Udarbejdelse af udkast til strategi og handleplan (aug. '22=)
- Udarbejdelse af kommunikations- og implementeringsplan (Sept-okt '22)
- Involvering af relevante interessenter. Hvornår? (Okt-dec '22)
- Færdiggørelse af udkast til strategi og handleplan (1. kvartal '23)
- Godkendelse af strategi og handleplan (1. kvartal '23)
- Implementering af strategi i organisationen (konkretiseres i kommunikations- og implementeringsplan). 2. kvartal '23 og frem)

Successtegn/indikatorer på strategiens/planens effekt: Kommunens medarbejdere har kendskab til strategien og anvender strategiens principper ifm deres opgavevaretagelse og transportbeslutninger. Den samlede transport for kommunen som koncern bliver i stigende grad bæredygtig [det skal afklares, om/hvordan der kan følges op på udviklingen, herunder hvordan bæredygtighed skal defineres og afgrænses og i hvilken grad der findes de nødvendige data, der skal til]

Forventet sluttidspunkt: 2. kvartal 2023.

PROJEKT
I GANG

30C Projekt etableret: Udfasning af fossile specialmaskiner i kommunen som koncern

Projektejer: Martin Toft, chef for Ejendomsservice, Affald & Drift - martin.toft@randers.dk

Projektleder: Frank Brian Poulsen, driftsleder - frank.poulsen@randers.dk

Formål: Udsiftning af kommunens nuværende specialmaskiner, der i dag kører på diesel, med emissionsfrie alternativer (el, brint el. lign.).

Relevante fonds-/puljemidler til evt. (med-)finansiering: -

Involverede samarbejdspartnere: -

Vigtigste milepæle/delmål:

- Udsiftningsplan (årligt)
- Godkendelse af maskininvesteringer (årligt)
- Vedr. affaldsindsamling: Bynær indsamling sker i elbiler/biler drevet af biodiesel fra 2024. Fra 2030 vil el/brint være et krav, og der vil ikke længere være maskiner på fossile brændstoffer.

Projektaktiviteter:

- Afdækning af muligheder på markedet ift. udsiftning af specialmaskiner - der mangler udbud af fossilfrie alternativer inden for specialmaskiner (løbende)
- Vi følger udviklingen - især på brintområdet og på muligheder for tankmuligheder. I dag er nærmeste tankmulighed for brint Aalborg (løbende)

Successtegn/indikatorer på projektets effekt: Reduceret antal specialmaskiner, der er drevet af fossile brændstoffer (egen opgørelse foretaget af Ejendomsservice).

Forventet sluttidspunkt (afsluttet eller i drift): Fortsætter frem mod 2030 (hvor alle specialmaskiner dog ikke forventes omstillet til el/brint, da projektet er hæmmet af økonomi og p.t. mangel på færdigudviklede alternativer til dieseldrevne maskiner.

31 EMISSIONSFRIE BESTILTE TRANSPORTER

Tiltag defineret i Klimaplan 2050:

- A. Markedsafdækning og –dialog i forbindelse med udbud på personbefordring
- B. Krav om emissionsfri personbefordring i udbud

UDSAT

Indsats endnu ikke påbegyndt

Projektet **31A Markedsafdækning og –dialog i forbindelse med udbud på personbefordring** og **31B Krav om emissionsfri personbefordring** er udsat.

Proces omkring planlægning af nyt udbud forventes at gå i gang i løbet af '24.

32 REDUCERET FORBRUG AF FOSSILT BRÆNDSTOF

Tiltag defineret i Klimaplan 2050:

- A. Begrænsning af antal km ved at fremme alternativer til bilen og online møder
- B. Afdækning og forsøg vedr. reduceret pleje af grønne arealer

PROJEKT
I GANG

32B Projekt etableret: Reduceret og klimavenlig pleje af kommunens grønne arealer

Projektejer: Nels Gilling Markussen, chef for Plan, By og Natur -
nels.g.markussen@randers.dk

Projektleder: Tommy Schøler-Troelsen, skov- og landskabsingeniør -
tommy.scholer-troelsen@randers.dk

Formål: Projektet sigter mod, at skovet og afklippet materiale fra beplantninger og læbælter som udgangspunkt bibeholdes i områderne, så der ikke bruges brændstof på flishugning og bortkørsel af materiale.

Relevante fonds-/puljemidler til evt. (med-)finansiering: -

Involverede samarbejdspartnere: -

Vigtigste milepæle/delmål:

- Ejerskab til tiltaget hos medarbejderne i driftsafdelingen (april '22)
- Evaluering af indsats efter en vækstsæson (marts '23)
- Tilpasninger til konceptet efter drøftelser i arbejds-/ledergruppe og med medarbejdere (april '23)
- 99% af alt afklippet materiale bliver tilbage i bevoksningerne (april '24)

Aktiviteter:

- Projektet præsenteres for medarbejderne, når sommersæsonen skydes i gang.
- Efter en vækstsæson evalueres indsatsen og effekten
- Når vækstsæsonen for '23 skydes i gang implementeres erfaringer fra forrige sæson i driften.
- Fuldt implementeret i driften og naturlige løsninger i bevoksninger

Successtegn/indikatorer på projektets effekt: Der transporteres som udgangspunkt ikke grene væk fra bevoksningerne (det kan måles i, at der sendes færre fakturaer på bortkørsel af grønt affald – Driftsafdelingen).

Forventet sluttidspunkt (afsluttet eller i drift): I drift april '23

Vedr. 32A Begrænsning af antal km ved at fremme alternativer til bilen og online møder

Indgår i det etablerede projekt **30A Transportstrategi og –handleplan for kommunens egen transport**. Samtidig lanceres kampagne for elcykler i dele af forvaltningen, og erfaringer med dele-elbiler høstes.

33 BEGRÆNSE KOMMUNALE FLYREJSER

Tiltag defineret i Klimaplan 2050:

- A. Begrænsning af rejser med fly og etablering af ordning om "bod"

Vedr. 33A Begrænsning af rejser med fly og etablering af ordning om "bod":

Indgår i det etablerede projekt **30A Transportstrategi og -handleplan for kommunens egen transport**

34 UDFASNING AF KOMMUNALE OLIE- OG GASFYR

Tiltag defineret i Klimaplan 2050:

- A. Udskiftningsplan og løbende udskiftning af kedler
- B. Samarbejde om etablering af fjernvarme ved kommunalt nybyg

I DRIFT

Vedr. 34B Samarbejde om etablering af fjernvarme ved kommunalt nybyg:

Tiltaget er i drift. Som en del af opgaveløsningen i Plan, og i dialog med Bygningsadministrationen, afklares muligheder for tilslutning af nyt byggeri til fjernvarme, i samarbejde med fjernvarmeselskaberne. Der tages kontakt til forsyningerne tidligt i planlægningsprocessen.

34A Etableret projekt: Udskiftningsplan og løbende udskiftning af kommunens egne olie- og gaskedler

Projektejer: Inge Saugbjerg, sektionsleder for Bygnings- og Fællesadministration - inge.saugbjerg@randers.dk

Projektleder: Anders Weng Mikkelsen, energirådgiver - anders.weng.mikkelsen@randers.dk

Formål: At få udfaset alle kommunens egne olie- og gaskedler, og overgå til 100% vedvarende energi, når det gælder varme (fx varmepumpe, fjernvarme).

Relevante fonds-/puljemidler til evt. (med-)finansiering: Fx. Energistyrelsens energipulje

Involverede samarbejdspartnere: -

Vigtigste milepæle/delmål:

- Udarbejde projekt-/udskiftningsplan for, hvornår de enkelte kedler skal udskiftes (sommer '22)
- Politisk vedtaget plan for finansiering (efterår '22)
- Løbende udskiftning (tidspunkt defineres i udskiftningsplan)

PROJEKT
I GANG

Aktiviteter:

- Kortlægning af kedler, der skal udskiftes
- Vurdering af mulighed for fjernvarme vs. varmepumpe
- Undersøgelse af, om en kombination med solfangere, geotermi osv. kan være relevant
- Kortlægning af strømbehov (synergi med ladeinfrastruktur)
- Udarbejdelse af business cases, budget

Successtegn/indikatorer på projektets effekt: At der er udarbejdet udskiftningsplan, og derpå, at antallet af resterende fossile kedler falder (indtil alle er udskiftet) (Bygningsadministrationens egen opgørelse).

Forventet sluttidspunkt (afsluttet eller i drift): Udskiftningsplanen forventes færdig sommeren '22.

35 ENERGIPTIMERINGER OG -RENOVERINGER I KOMMUNALE ENHEDER

Tiltag defineret i Klimaplan 2050:

- [A. Udarbejdelse af energipolitik](#)
- [B. Igangsætning af energiprojekter](#)
- [C. Fremme af energirigtig adfærd](#)

I DRIFT

Vedr. 35B Igangsætning af energiprojekter

Tiltaget er i drift, som en løbende indsats for at energioptimere og sænke kommunens el- og varmekonsum, med Klimaplanens mål om 10% mindre varme- og elforbrug i 2030, i forhold til 1990 (ekskl. transport). Ansvarlig: Bygningsadministrationen, der udarbejder årlig opgørelse over kommunens energiforbrug.

35A Etableret projekt: Energistrategi og –handleplan for kommunens energiforbrug og –produktion (som koncern)

Projektejer: Inge Saugbjerg, sektionsleder for Bygnings- og Fællesadministration - inge.saugbjerg@randers.dk

Projektleder: Anders Weng Mikkelsen, energirådgiver - anders.weng.mikkelsen@randers.dk

Formål: At gøre Randers Kommune klimaneutral (som koncern), dvs. helt fri af fossile brændsler, herunder at øge vores selvforsyning af energi og sænke vores energiforbrug.

Relevante fonds-/puljemidler til evt. (med-)finansiering: -

Involverede samarbejdspartnere: -

Hvilke temaer er omfattet: Udbygning og etablering af egne varme- og energikilder (fx solceller, solfangere, evt. power-to-X-anlæg). Mål og tiltag for energioptimering (ud over Bygningsreglementet), sænket energiforbrug i bygninger såvel som anlæg (fx trafiklys/gadelys). Energiledelse og energirigtig adfærd. Fremtidssikret elnet.

Hvad er ikke omfattet: Transport (er omfattet af transportstrategi). Energiforbrug og -produktion fra andre end kommunen som koncern.

PROJEKT
I GANG

Aktiviteter for at sikre forankring og ejerskab:

- Workshops
- Markedsdialog med leverandører
- Brugerhøringer
- Samarbejde via Energiforum Danmark, KLs nøgletalssamarbejde/databaseret energiledelse, sparring med rådgivere (bl.a. Transaktion, COWI, Rambøll m.fl.).

Successtegn/indikatorer på strategiens/planens effekt: Større andel af grøn energi i kommunens forbrug, lavere energiforbrug, større andel af egenproduktion af energi (ses af kommunens egen årlige opgørelse (energiregnskab)).

Forventet sluttidspunkt: Ultimo '22/primo '23

UDSAT

Indsats endnu ikke påbegyndt

Projektet **35C Fremme af energirigtig adfærd** er udsat, indtil energistrategi/-plan er færdig.

36 DGNB-CERTIFICERING OG KLIMAKRAV VED BYGGERI, RENOVERINGER OG ANLÆG

Tiltag defineret i Klimaplan 2050:

- A. DGNB-certificering af projekter med budget over 20 mio.
- B. Klimakonkurrenceparametre ved byggeri/renovering under 20 mio. og anlæg, samt styrket samarbejde med markedet

36A Etableret projekt: DGNB-certificering af kommunale byggeprojekter med byggebudget over 20 mio. kr.

Projektejer: Inge Saugbjerg, sektionsleder for Bygnings- og Fællesadministration - inge.saugbjerg@randers.dk

Projektleder: Charlotte Kjeldbjerg Jensen, civilingeniør i arkitektur - charlotte.kjeldbjerg.jensen@randers.dk

Formål: Fra 2021 vil alt kommunalt byggeri/renovering med byggebudget over 20 mio. kr. blive DGNB-certificeret (sølv for renoveringer, guld for nybyggeri).

Relevante fonds-/puljemidler til evt. (med-)finansiering: -

Involverede samarbejdspartnere: -

Vigtigste milepæle/delmål:

- Alle projekter med byggebudget over 20 mio. kr. bliver fremover DGNB-certificeret (første projekt med ekstern rådgiver til det indledende arbejde) (i gang).
- Fra næste projekt forestår kommunens egne DGNB-konsulenter selv det indledende arbejde med fastlæggelse af ambitioner for points iht. at opnå guld/sølv. I tilfælde af et projekt i totalrådgivning skal konsulenterne sikre processen (Næste projekt over 20. mio.).
- Evaluering med deltagere fra fagforvaltningerne og bæredygtighedskonsulent (forventet 2025 - få projekter pga. store anlægsbevillinger)

Aktiviteter:

- Få erfaringer fra første projekt - fx. priser fra første projekt: Indledende konsulentrådgivning (fremover internt): 25.000 kr. Ekstern auditorrådgivning: 455.000 kr. Certificeringsgebyr: 30.000 kr. I alt: 510.000 kr.
- Sikre, at fagforvaltningerne indlægger økonomi og tid til certificeringsprocessen gennem kommunikation.
- Kommunikation til omverden (gøre opmærksom på, at kommunen bæredygtigheds certificerer byggerier).

Successtegn/indikatorer på projektets effekt:

- Antallet af opnåede certificeringer/godkendelse hos GBC-DK (Green Building Council)
- Medieomtale af certificerede byggerier (følges af Ejendomsservice)

Forventet sluttidspunkt (afsluttet eller i drift): Ca. 2025 efter evaluering. Projektet overgår herefter til drift.

PROJEKT
I GANG

Indsats endnu ikke påbegyndt

Projektet **36B-2 Klimakonkurrenceparametre ved anlæg** er udsat.

UDSAT

36B-1 Etableret projekt: Klimakonkurrenceparametre og livscyklusanalyse ved kommunalt byggeri og renovering/vedligehold med budget under 20 mio.

Projektejer: Inge Saugbjerg, sektionsleder for Bygnings- og Fællesadministration - inge.saugbjerg@randers.dk

Projektleder: Peter Engelbrecht Ødum, bygningskonstruktør - peter.engelbrecht.odum@randers.dk

Formål: At sikre, at kommunalt byggeri - og bygningsdriften - bliver mere bæredygtig og CO2-neutral på sigt.

Relevante fonds-/puljemidler til evt. (med-)finansiering: -

Involverede samarbejdspartnere: -

Vigtigste milepæle/delmål:

- Formulering af klimakonkurrenceparametre (ØMF udbudskriterier)
- Indbygning af livscyklusanalyse (LCA) i projekter (og definere omfang ved byggeprojekter og vedligeholdelsesprojekter)
- Mål for LCA-krav til eksterne rådgivere

Hvordan – Hvilke nye projektaktiviteter skal sikre, at milepælene/delmålene nås?

- Mødeaktivitet/diskussioner
- Dialog mellem Bygningsadministrationen og fagforvaltningerne bl.a. med brug af DGNB-inspireret dialogværktøj, som udvikles

Successtegn/indikatorer på projektets effekt: Konkrete projekter, hvor klimakonkurrenceparametre er afprøvet (Bygningsadministrationens oversigt).

Forventet sluttidspunkt (afsluttet eller i drift): I drift i 2025.

Tiltag defineret i Klimaplan 2050:

- A. Indkøb af miljømærkede, økologiske eller genbrugsprodukter

PROJEKT
I GANG

37A-1 Etableret projekt: Strategi og handleplan for bæredygtige indkøb i Randers Kommune (som koncern)

Projektejer: Lars Sønderby, Økonomidirektør - lars.sonderby@randers.dk

Projektleder: Birgitte Wendelboe Stobberup, specialkonsulent -

birgitte.wendelboe.stobberup@randers.dk

Styregruppe: Sekretariatschefgruppen

Formål: At vise vejen til, hvordan kommunen som koncern indkøber varer og tjenesteydelser på grøn og bæredygtig vis.

Relevante fonds- og puljemidler til evt. (med-)finansiering: -

Involverede samarbejdspartnere: Brancheorganisationer, leverandører/producenter (udvalgte), KL, SKI, KomUdbud.

Hvilke temaer er omfattet: Bæredygtige indkøb ud fra forventet tre perspektiver: 1. indkøbe mere bæredygtigt, 2. indkøbe mindre, 3. behov kan opfyldes på anden vis. Særlige fokusområder i strategien forventes at være: Indkøb af fødevarer (relation til måltidsstrategi), plast (relation til plaststrategi) og transportydelser (relation til transportstrategi – endelig afgrænsning mellem de to strategier udestår).

Hvad er ikke omfattet: Det skal afklares, hvordan indkøb af transport og transportrelaterede ydelser, herunder visiteret personbefordring, flyrejser og egne køretøjer skal omfattes af henholdsvis denne strategi og transportstrategien.

Strategien omfatter ikke indkøb af specialmaskiner og lignende køretøjer, som ikke anvendes til et transportbehov men som værktøjer – eksempelvis rendegravere.

Aktiviteter for at sikre forankring og ejerskab:

- Udarbejdelse af udkast til strategi og handleplan (Maj '22)
- Udarbejdelse af kommunikations- og implementeringsplan (Maj-juni '22)
- Involvering af relevante interessenter (Juni-aug '22)
- Færdiggørelse af udkast til strategi og handleplan (Aug-sept '22)
- Godkendelse af strategi og handleplan (Okt-dec '22)
- Implementering af strategi i organisationen (konkretiseres i kommunikations- og implementeringsplan) (Januar '23)

Successtegn/indikatorer på strategiens/planens effekt: Kommunens disponenter har kendskab til strategien og anvender strategiens principper ifm. indkøbsprocessen. Der er skabt klarhed over hvordan et bæredygtigt indkøb defineres og afgrænses ifm. de særlige fokusområder i strategien – fødevarer, plast og eventuelt transport. Kommunens samlede indkøb bliver i stigende grad bæredygtigt (det afklares, om/hvordan der kan følges op på udviklingen, herunder hvordan bæredygtighed skal defineres og afgrænses og i hvilken grad der findes de nødvendige data, der skal til)

Forventet sluttidspunkt: Ultimo 2022.

37A-2 Etableret projekt: Bæredygtige vareindkøb/ændret indkøbspraksis i Randers Kommune som concern

Projektejer: Lars Sønderby, Økonomidirektør - lars.sonderby@randers.dk

Projektleder: Birgitte Wendelboe Stobberup, specialkonsulent -

birgitte.wendelboe.stobberup@randers.dk

Styregruppe: Sekretariatschefgruppen

Formål: At skabe grundlaget for, at miljømærkede, økologiske eller genbrugsprodukter tilsammen udgør mere end 75 % af kommunens vareindkøb i 2030.

Eksterne fonds-/puljemidler: -

Involverede samarbejdspartnere: Brancheorganisationer, leverandører/producenter (udvalgte), KL, SKI, øvrige kommuner i indkøbssamarbejdet KomUdbud

Vigtigste milepæle/delmål:

- De væsentligste varegrupper er identificeret og gennemgået, og der er lagt en plan for sortimentstilpasning med afsæt i de enkelte kontrakters kontraktvilkår, herunder genudbudstidspunkter (aug. '22)
- Kommunens indkøbere har kendskab til 75 %-målsætningen og har indblik i og værktøjer til at indkøbe bæredygtigt (1. indkøbe mere bæredygtigt, 2. indkøbe mindre, 3. behov kan opfyldes på en anden måde) (1. kvartal '23)
- Andelen af varer købt uden for kommunens indkøbsaftaler er nedbragt (4. kvartal '23)

Aktiviteter:

- Definition og afgrænsning af bæredygtighed i relation til kommunens vareindkøb
- Identifikation og gennemgang af udvalgte varegrupper
- Plan for sortimentstilpasning med afsæt i de enkelte kontrakters kontraktvilkår og genudbudstidspunkter
- Konkret fokusområde som der startes med: Undersøgelse af muligheder for øget bæredygtighed i forbindelse med kommende udbud af fødevarerområdet inkl. sammenhæng til indsatsen omkring mindre madspild.
- Udarbejdelse og gennemførelse af kommunikations- og implementeringsplan (som skal sikre kendskab, indblik og værktøjer + nedbringe andelen af varer købt uden for kommunens indkøbsaftaler til et minimum).

Successtegn/indikatorer på projektets effekt:

- Miljømærkede, økologiske eller genbrugsprodukter udgør tilsammen mindst 75 % af kommunens indkøb for udvalgte varegrupper i 2030. Data/kilde: Kommunens indkøbsanalyzesystem (baseret på data fra e-kataloget og fakturaer).
- Kommunens indkøb uden for aftale/kontrakt for udvalgte varegrupper mindskes væsentligt. Konkrete målsætninger fastlægges undervejs frem imod 2030. Data/kilde: Opgørelse fra Udbud & Indkøb.

Forventet slutdato (afsluttet eller i drift): Indsats frem mod 2030.

Tiltag defineret i Klimaplan 2050:

- [A. Udarbejdelse af plasthandleplan](#)
- [B. Ændret indkøbspraksis, når det gælder plasticvarer](#)

PROJEKT
I GANG

38A Etableret projekt: Plaststrategi og -handleplan for kommunen som koncern

Projektejer: Allan Asp Poulsen, sektionsleder for Affald & Genbrug -

allan.asp.poulsen@randers.dk

Projektleder: Sisse Exe Stochholm, projektleder og formidler -

sisse.stochholm@randers.dk

Formål: At opnå et mere bæredygtigt forbrug af, og håndtering af plast, hvorved CO₂-udledning og forbrug af ressourcer mindskes.

Relevante fonds-puljemidler til evt. (med-)finansiering: -

Involverede samarbejdspartnere: -

Hvilke temaer er omfattet: Tre spor: Udbud og indkøb - adfærd og forbrugsmønstre - affaldshåndtering/sortering. Der skal etableres gode rammer for de tre spor inkl. monitorering af udviklingen.

Hvad er ikke omfattet: Planen omhandler kun det, der vedrører Randers Kommune som koncern.

Aktiviteter:

- Udpegning af interessenter og research på kommunens plastforbrug inkl. oversigt over de 10 største plastforbrugere i kommunen (forår '22)
- Workshop/dialogmøder for at identificere ønskede plasttyper og tilgængelige typer produkter/alternativer på markedet (forår/sommer '22)
- Workshop for at identificere indsatsområder og handlemuligheder i de enkelte forvaltninger (sommer/efterår '22)

- Etablering af følgegruppe af ressourcepersoner for at identificere indkøbsvaner og forbrugsmønstre (sommer/efterår '22)
- Workshop med Udbud og Indkøb, RAKAT-ansvarlige og decentrale indkøbere for at finde løsninger på, hvordan det bliver nemt at indkøbe bæredygtigt (efterår '22)

Successtegn/indikatorer på strategiens/planens effekt:

- Indkøb af færre plastprodukter, herunder fravalg af produkter indeholdende mikroplast, når alternativer findes.
- Hovedparten af de indkøbte plastvarer er lavet af genbrugsplast og/eller af genanvendeligt plast.
- Plastprodukter/plastaffald frasorteres til genbrug eller genanvendelse.

Forventet sluttidspunkt: Primo 2023.

Vedr. 38B Ændret indkøbspraksis, når det gælder plasticvarer:

Indgår i det etablerede projekt **37A Bæredygtige vareindkøb/ændret indkøbspraksis i Randers Kommune som koncern**

Tiltag defineret i Klimaplan 2050:

- A. Udarbejdelse af måltidsstrategi
- B. Ændret indkøbs- og madspildspraksis, når det gælder måltider

PROJEKT
I GANG

39A Etableret projekt: Mad- og måltidsstrategi og handleplan - for Randers Kommune som koncern

Projektejer: Christina Breddam, Sundhedschef - christina.breddam@randers.dk

Projektleder: Nikolai Kaad, chefkonsulent - nikolai.kaad@randers.dk

Styregruppe: Afventer

Projektets formål: At øge andelen af klimavenlige måltider i Randers Kommune, samtidig med, at man minimerer madspild og sikrer, at måltiderne er sunde og ernæringsrigtige.

Relevante eksterne fonds-/puljemidler: -

Eksterne interessenter, der aktivt tager del i projektarbejdet: Private leverandører af måltider.

Hvilke temaer er omfattet: CO2-aftryk i forbindelse med produktion og transport.

Madspild. Sund kost og ernæring. Relation til indkøbsstrategi.

Hvad er ikke omfattet: Private restauranter og spisesteder.

Aktiviteter, der sikrer forankring og ejerskab internt/eksternt:

- Workshops med f.eks. ældreområdet og brugere fra daginstitutionsområdet, skoleområdet og foreninger
- Politisk involvering – evt. deltagelse i fælles workshop med brugere
- Arbejdsgruppemøder på tværs af forvaltningerne

Successtegn/indikatorer på strategiens/planens effekt: Større andel af klimavenlige måltider i Randers Kommune, og mindre madspild.

Forventet sluttidspunkt: Ultimo 2022.

Vedr. 39A Ændret indkøbs- og madspildspraksis, når det gælder måltider:

Indgår i det etablerede projekt 37A Bæredygtige vareindkøb/ændret indkøbspraksis i Randers Kommune som koncern

39X Projekt etableret: Bæredygtig ejendomsstrategi og -handleplan (for kommunale ejendomme)

Projektejer: Inge Saugbjerg, sektionsleder for Bygnings- og Fællesadministration - inge.saugbjerg@randers.dk

Projektejer: Thansiyah Gagendran, chefkonsulent – thansiyah.gagendran@randers.dk

Formål: At identificere og implementere grønne og bæredygtige tiltag i forbindelse med kommunale ejendomme, så Randers Kommunes klimaaftryk (som koncern) kan mindskes.

Relevante fonds-/puljemidler til evt. (med-)finansiering: -

Involverede samarbejdspartnere: Evt. entreprenører

Hvilke temaer er omfattet: Kommunalt nybyggeri, planlagt bygningsvedligehold og nedrivning, ombygning, håndtering af byggeaffald og vedligeholdelsesaffald, vedligehold af grønne områder og vintervedligehold, serviceopgaver (byggningsdrift og vedligehold), maskiner/robotter, rengøringsartikler og -maskiner, arealoptimering (effektiv udnyttelse af eksisterende m²), beskæftigelse (social bæredygtighed - går på tværs).

Hvad er ikke omfattet: Forbrug og affaldssortering inde i bygningerne, energirigtig adfærd, energioptimering og energiproduktion (klimaskærm, udskiftning af gasfyr, solceller osv.), elladestandere.

Aktiviteter for at sikre forankring og ejerskab:

- Interessentanalyse og kommunikationsplan udarbejdes
- Workshops for Bygningsadministrationen, rengøringssektionen, Teknisk Service og vedligeholdelse
- Workshops for DGNB og klimaklausuler samt nedrivningsprojekter

Succestegn/indikatorer på strategiens/planens effekt: Mere bæredygtige kommunale ejendomme (evalueres af Bygningsadministrationen)

Forventet sluttidspunkt: Forår 2023.

Tiltag defineret i Klimaplan 2050:

- [A. Ledelsesinformation, kompetenceudvikling, inspiration, videndeling og kommunikation](#)

I FOKUS

Vedr. 40A Ledelsesinformation, kompetenceudvikling, inspiration, videndeling og kommunikation

Tiltaget er et løbende fokusområde. Som en ramme for opgaven er der etableret et Klimasekretariat, hvori der, udover en leder af sekretariatet, er 6 medarbejdere tilknyttet, i 3,5-10 timer pr. uge (Klimastaben). Disse medarbejdere har fokus på kommunikation, data, processer/udvikling og opkvalificering.

For at understøtte projekterne etableres tre støtteprojekter: Det tværgående klimadataprojekt, et opkvalificeringsprojekt (med fokus på især projektlederne (Klimaagenter)) og et rekrutteringsprojekt (med fokus på løntilskuds- og praktikforløb i klimaprojekterne).

Case: Møbelcirkel Randers

Møbelcirkel Randers forener sociale, økonomiske og klimamæssige gevinster i et cirkulærøkonomisk initiativ.

Møbelcirklen demonstrerer det store potentiale for at genbruge og genanvende internt i kommunen og går dermed forrest i den grønne omstilling. Indsatsen er den første af sin art i Danmark, og består i afhentning, istandsættelse, salg og levering af brugte kontormøbler internt i hele Randers Kommune. Initiativet er målrettet alle afdelinger og institutioner i Randers Kommune, såsom administrationen på rådhuset, daginstitutioner, skoler, plejehjem m.fl.

Derved genbruger og recirkulerer kommunen værdifulde ressourcer, og sparer både penge og CO2 hver gang der købes et brugt møbel fra Møbelcirklen frem for et nyt til en kommunal arbejdsplads. Derudover giver initiativet kommunen mulighed for skabe beskæftigelse til borgere, der har svært ved at få foden indenfor på arbejdsmarkedet.

Gennem Møbelcirklen ønsker Randers Kommune også at påvirke det adfærdsmæssige aspekt; at den enkelte medarbejder opdager mulighederne for at genbruge, også på arbejdspladsen. Møbelcirklen styrker og udbreder den cirkulære tankegang som et princip for god forvaltning, så det med tiden bliver en naturlig indskydelse at undersøge kommunens eget møbelkatalog inden man bestiller nyt.

Erfaringerne viser at det bæredygtige valg skal være nemt for den medarbejder der står overfor at skulle indkøbe et møbel. Derfor tilbyder Møbelcirklen en helhedsorienteret service, hvor inventar både afhentes og bringes på bestilling, via Møbelcirkelns hjemmeside, www.mobelcirklen.dk, hvor der er fotos og beskrivelser af møblerne samt bestillingsmodul. Der er fokus på, at møblerne er billige, rene og funktionelle.

Pr. 1. februar 2022 er 754 stk. inventar blevet handlet gennem Møbelcirklen, og både udbuddet og efterspørgslen efter Møbelcirkelns recirkulerede møbler er stigende.

Se mere her: www.randers.dk/nyhedsarkiv/randers-kommune-vil-cirkulere-moebler/

NYT ENERGIREGNSKAB (2020)

Region Midtjylland har i januar '22 fået udarbejdet et opdateret energiregnskab (fra PlanEnergi) for Randers Kommune som geografi (for 2020).

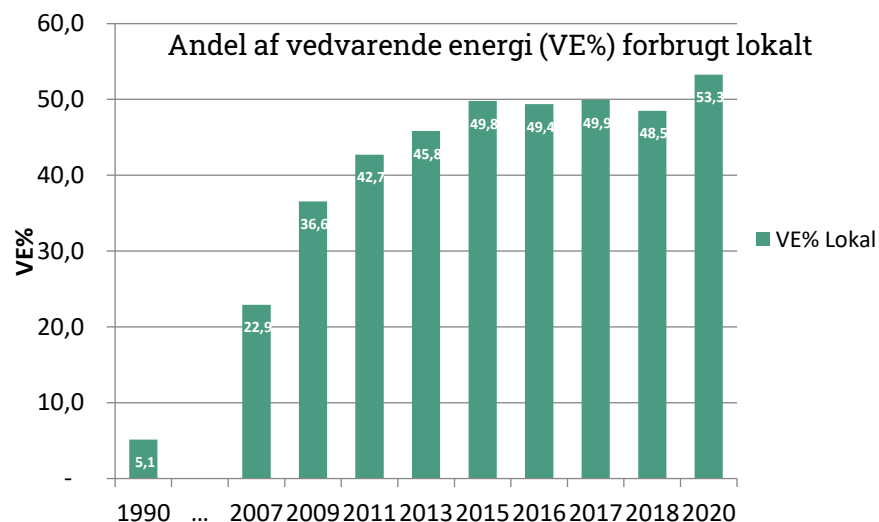
Energiregnskabet indeholder data om forbrug og produktion af el, brændsler og brændstoffer. Vi får udarbejdet et energiregnskab hvert år (der skuer 2 år bagud, dvs. i 2023 får vi energiregnskab for 2021 osv.).

Et fuldt klimaregnskab indeholder også data om planteavl, dyrehold, industrielle processer, arealanvendelse, affalds, spildevand og tilfældige brande. De ændringer, der

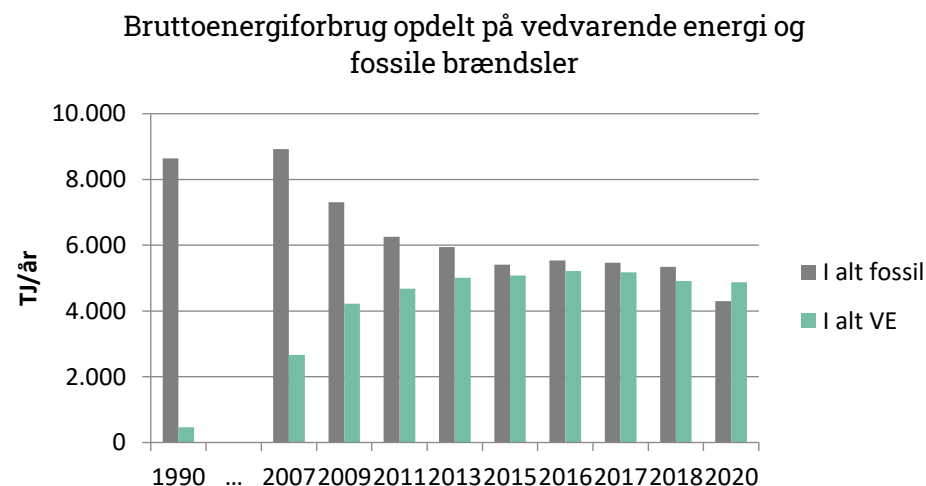
evt. er sket indenfor de seneste 2 år her, er forventeligt ikke så store. Dertil er der pågående overvejelser, nationalt, omkring nogle af opgørelsesmetoderne (herunder skov), som man måske vil ændre.

Samlet set vil et fuldt klimaregnskab hvert år ikke stå mål med udgiften til at få det udarbejdet, er vurderingen fra Region Midtjylland. Derfor nøjes Randers Kommune med et opdateret energiregnskab i 2022.

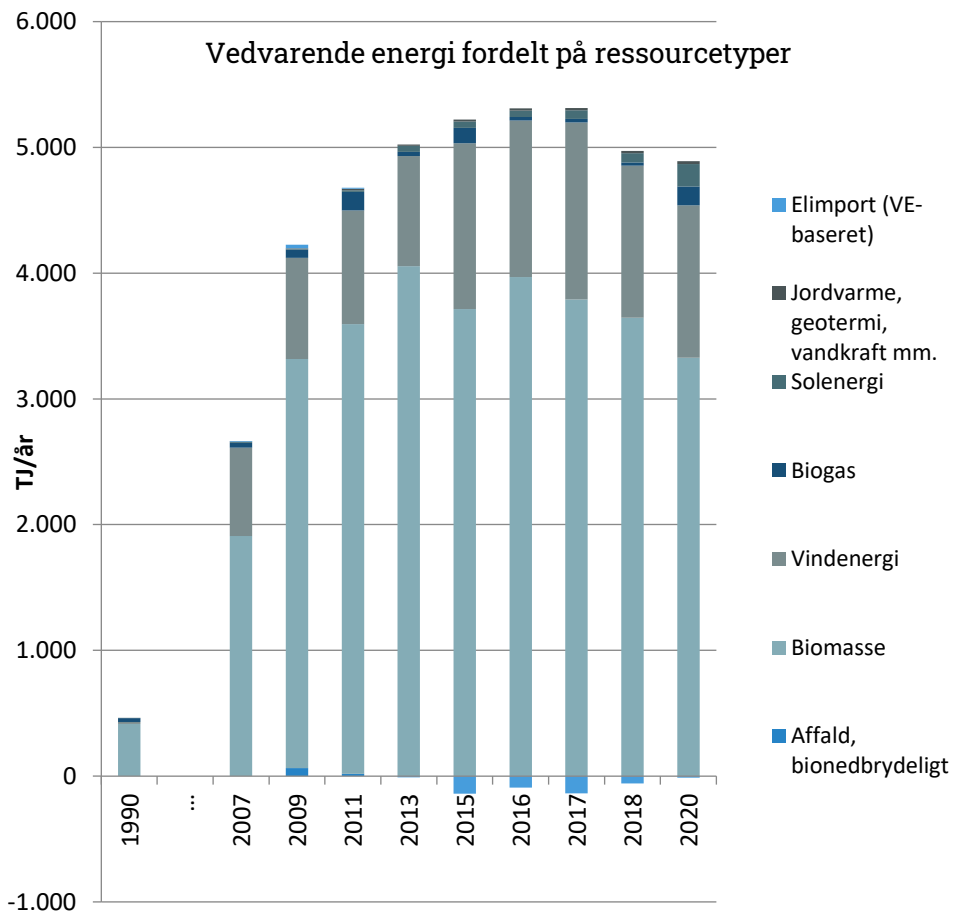
Se fuldt energiregnskab for 2020 vedlagt som bilag.

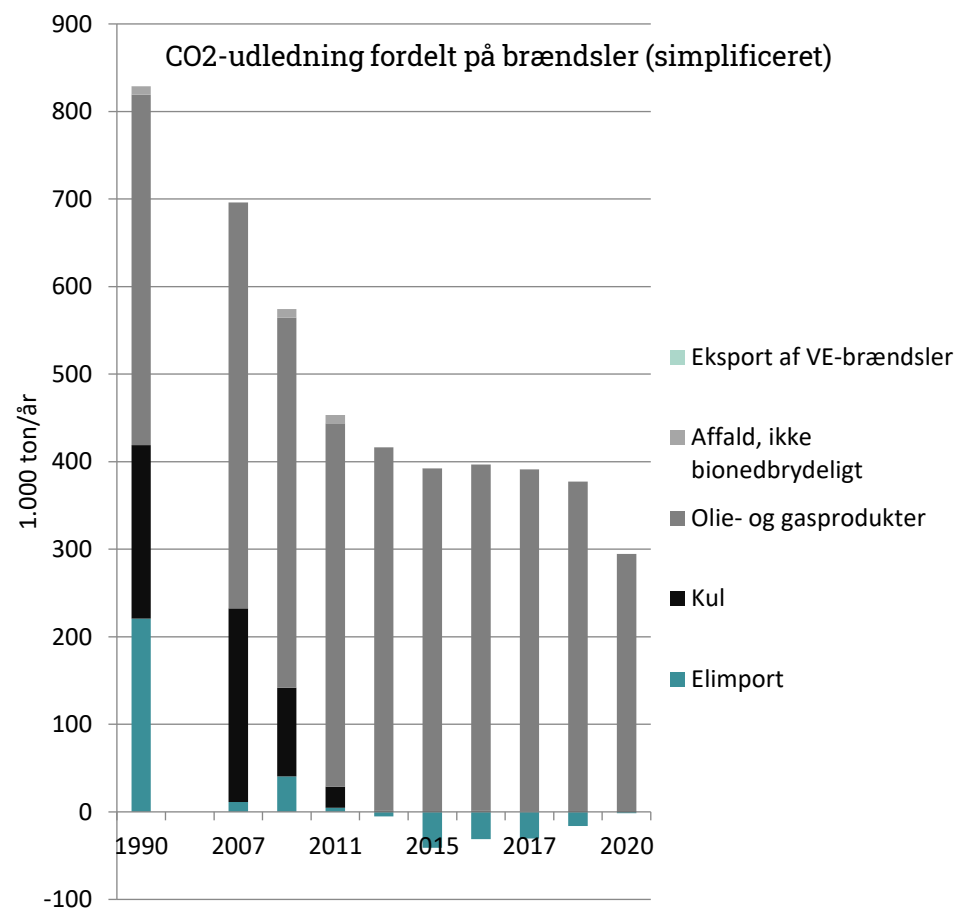
FIGUR 1: VE-ANDELEN FORBRUGT I DET LOKALE ENERGISYSTEM. BEREGNET UD FRA ANDELEN AF ENERGI FRA VEDVARENDE ENERGIKILDER I DET SAMLEDE BRÆNDSLSFORBRUG

FIGUR 2: BRUTTOENERGIFORBRUG (SAMLET ENERGIFORBRUG, INKL. TAB VED PRODUKTION) OPDELT PÅ VEDVARENDE ENERGI OG FOSSILE BRÆNDSLER (MÅLT I TJ/ÅR)

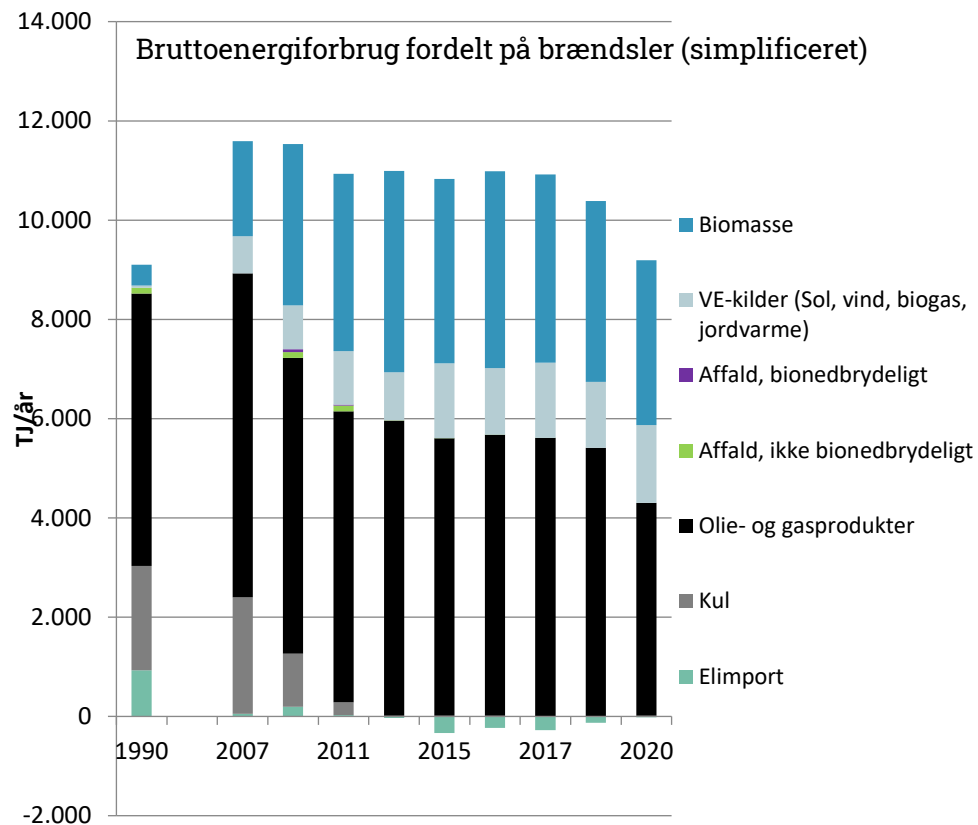

FIGUR 3: VEDVARENDE ENERGI FORDELT PÅ RESSOURCETYPER (HVOR KOMMER DEN VEDVARENDE ENERGI FRA), MÅLT I TJ/ÅR.

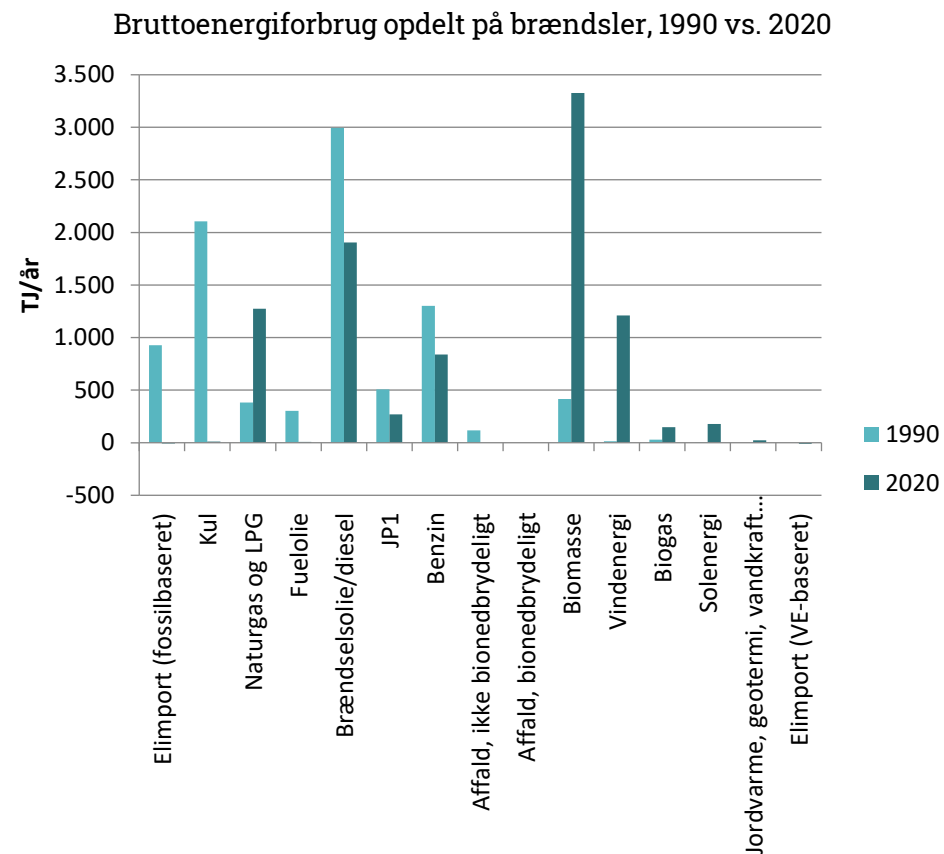

FIGUR 4: CO2-UDLEDNING FORDELT PÅ TYPEN AF BRÆNDSLER, MÅLT I 1.000 TON/ÅR.

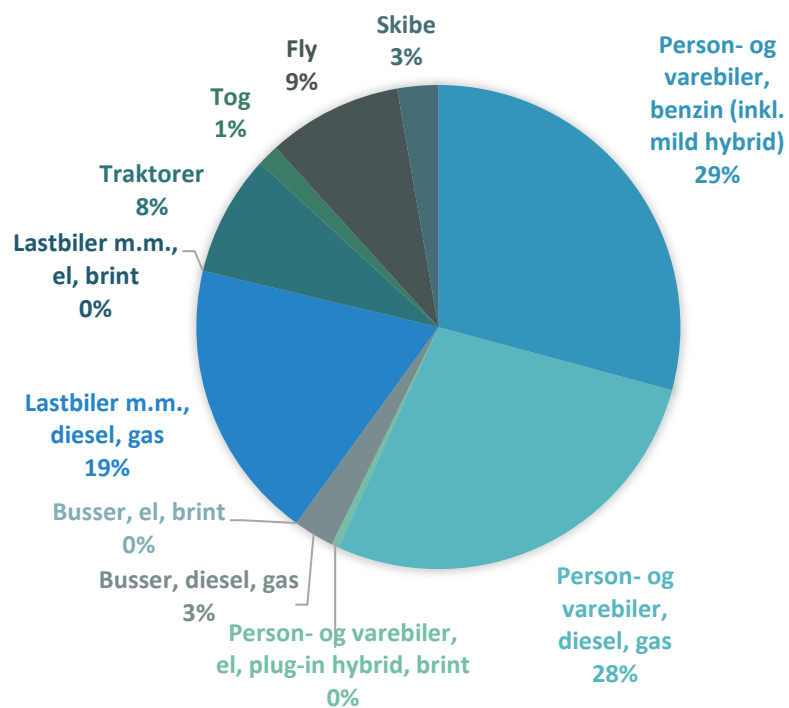

FIGUR 5: DEN SAMLEDE MÆNGDE INDFØRT PRIMÆR ENERGI, DER BLIVER TILFØRT FOR AT DÆKKE HELE ENERGI FORBRUGET. DEN MÆNGDE PRIMÆR ENERGI SOM BLIVER TILFØRT BESTÅR AF EN BLANDING AF BRÆNDSLER OG BRÆNDSLSFRI ENERGI I FORM AF VIND, SOL OG JORDVARME.

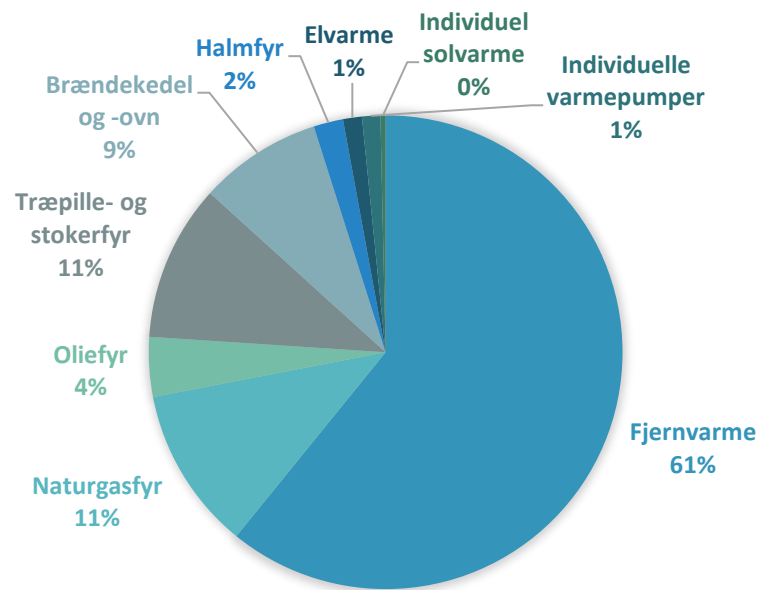
FIGUR 6: BRUTTOENERGI FORBRUG (INKL. TAB VED ENERGI PRODUKTION) OPDELT PÅ BRÆNDSLER, 1990 VS. 2020 (MÅLT I TJ/ÅR).

Bruttoenergiforbrug til transport for 2020

FIGUR 7: BRUTTOENERGIFORBRUG (INKL. TAB VED ENERGIPRODUKTION) TIL TRANSPORT FOR 2020.

Nettoenergiforbrug af varme for 2020 fordelt på anlægstype

FIGUR 8: NETTOENERGIFORBRUG AF VARME FOR 2020 (NYTTIGGJORT ENERGI, FX VARME FRA RADIATORERNE OG VARMT VAND), FORDELT PÅ ANLÆGSTYPE.